Milliyet

⑪ İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

CUMARTESİ 21 HAZİRAN 1919

Yunan kuvvetleri, Nazilli'den geri çekildi...

● *Yunanlılar,beraberinde götürdükleri rehineleri öldürüp yol kenarlarına bırakıyorlar. Yörük Ali Efe, casusluk yapan Osmanlı tebasındaki 8 Rum'u şehrin meydanında astı*

Yunanlılar tarafından şehit edilen iki Kuvayı Milliyecinin cenaze töreni...

NAZİLLİ

MİLLİ kuvvetlerin taarruzahazırlandıklarını bir telefon görüşmesinden tesbit eden Yunan kuvvetleri, kasabamızı dün tahliye etmişlerdir.

Fakat geri çekilirken baskına uğramak korkusu içinde bulunan düşman etraftan 15 kişiyi rehine olarak yanına almıştır. Yunan kumandanı, yolda kendilerine baskın yapıldığı takdirde bu sivilleri öldüreceklerini de bildirmiştir. Ayrıca Yunanlıların Atça'dan da 15 Türk'ü rehine olarak sürükledikleri bildirilmektedir.

Öğrendiğimize göre, süratle Umurlu'ya doğru çekilen Yunan taburu Çiftekahveler'e geldiğinde bura eşrafından da 5 Türk'ü gene rehine olarak toplamıştır. Askerce dövüşmek yerine hiçbir suçu olmayan zavallı sivil halkın rehine diye toplanması galeyanı arttırmıştır.

Yunan taburu Umurlu'ya gelirken millî kuvvetlerin hücumlarına uğramaya başlamıştır. Yalnız daha önce bazı rehinelerin yol boyunca öldürülüp bırakıldığı da tesbit edilmiştir. Kuvayı Milliye taarruzlarını baskın halinde şiddetlendirmiş ve Yunan taburuna ağır zayiat verdirmiştir. Bu vaziyette Yunan kuvvetleri Umurlu istikametinden ayrılarak Aydın'a doğru süratle, bir kısmı panik halinde kaçmışlardır.

Götürdükleri rehinelerin çoğu öldürülmüştür.

YÖRÜK ALI EFE GIRDI

Yunan tarafından boşaltılan Nazilli'ye ilk Yörük Ali Efe müfrezesi girmiş ve devlete karşı ihanetleri tesbit edilmiş 8 Osmanlı Rum casusunu ve eşkıyasını yakalayarak hemen meydanda ipe çekmiştir. Türklere yaptıklarının korkusu içinde bulunan Nazilli Rumlarından çoğu Yunan taburu ile birlikte kaçmışlardır.

ERBEYLİ'DE 30 YUNANLI ÖLDÜ, 40 KİŞİ DE YARALANDI

ÇİNE

DÜN gece Yunan kuvvetlerini şaşkına çeviren bir baskın daha yapılmış ve bir efzun taburunun birçok efradı öldürülmüştür..

40 kişilik bir millî müfrezenin başına geçen teğmen Bakırköylü Kadri Bey, Aydın'ın 20 kilometre kadar batısında bulunan Erbeyli istasyonunu dün gece basmıştır.

Öğrendiğimize göre bu baskın şu şekilde cereyan etmiştir.

Bakırköylü Teğmen Kadri Bey'in müfrezesine gelen malûmat, Erbeyli istasyonundaki Yunan birliğinin 20 kişi kadar olduğu ve bunların istasyon civarındaki hangarda gecelediği merkezinde idi. Dün karanlık bastıktan sonra müfreze sokulmuş ve evvela bombacılar yaklaşarak hangara bombaları savurmuşlardır. Fakat bu sırada civardaki ağaçların altında beyaz donlu gölgeler görülmüş, bir kısmının kaçıştığı, bir kısmının da "Teslim teslim" diye bağırdıkları duyulmuştur. Kadri Bey müfrezesinin getirdiği ağır makineli tüfek ateşe başlamış fakat Yunan birliği de cevap vermiştir.

Anlaşılmıştır ki, Nazilli tahliyesinden hemen sonra Yunan kumandanlığı buraya bir efzun taburunu takviye olarak yollamıştır.

Geç vakte kadar devam eden çarpışmada, Kadri Bey müfrezesi 7 şehit vermiş ve üstün kuvvetler karşısında yavaş yavaş çekilmiştir. Yalnız bu çekilme sırasında ağır makineli tüfek götürülememiş ve çalılar arasına saklanmıştır.

30'u ölü olmak üzere 70 kişi kaybeden Yunan efzun taburunun kumandanı, Kadri Bey müfrezesini takip edememiştir. Fakat Yunanlıların ağır makineli tüfeği buldukları zannedilmektedir.

Birbirini takip eden Kuvayı Milliye baskınları Yunan birliklerinde maneviyatı sıfıra indirmektedir.

İMKANI OLAN RUMLAR İZMİR'E KAÇIYOR

AYDIN

NAZİLLİ'den kaçarak şehrimize gelen Osmanlı Rumlarının anlattıkları buradaki Rumlar arasında da panik yaratmıştır. Diğer taraftan Kuvayı Milliye'nin Aydın'a da taarruza hazırlandığına dair birkaç günden beri dolaşan şayialar, bunların korkusunu şiddetlendirmiş ve imkânları bulunanlar İzmir'e kaçmaya başlamışlardır.

Yunan Kumandanlığı ise İzmir'e, muhtemel bir Türk taarruzunu beklediklerini bildirerek takviye istemiştir.

Bilhassa Yörük Ali Efe müfrezesinin Nazilli'ye girişte, devlete ihanet eden Osmanlı Rumlarını asmış olduğuna dair haberler, paniğin süratle yayılmasında büyük rol oynamıştır.

Kuvayı Milliye müfrezeleri Aydın etrafına o kadar sokulmuşlardır ki, birkaç günden beri Rumlar korkudan tarlalarına gidememektedirler. Yunan taburunun da kuşatılmış bir durum içinde bulunduğunu sezmektedir.

MUTASARRIFIN TALEBI

Fakat Rumlardaki bu endişeyi Aydın Türklerinden bazıları da paylaşmışlardır. Dün Aydın mutasarrıfı, Yunan kuvvetleri ve yerli Rumların da yardımı ile Menderes köprüsü başına gelmiş ve Çine'de bulunan 57'nci Tümen Komutanı'na şunları bildirmiştir:

"Bugün Sultanhisar'dan çete reisi Hüsnü imzasıyla eşraftan birkaç kişiye telgraf geldi. Meali şudur: "Düşmanı, yani Yunan ordusunu takip ediyoruz. Önümüzden kaçıyor. Hazır olunuz. Aydın'da silah patlayınca hemen siz de katılınız."

Öğrendiğimize göre Aydın mutasarrıfı olan Türk, Nazilli'ye giren Kuvayı Milliye'nin yaptıklarından şikâyet etmiş, tümen kumandanı da "Haberim yok" demiştir.

Amasya toplantısı bugün sona eriyor

MUSTAFA KEMAL ÜLKENİN DOĞU VE BATI DİYE AYRILMASINA KARŞI

Kumandanlar, Erzurum Kongresi'nin 10 temmuzda yapılmasına karar verdi

Sivas'tan önce Erzurum'da bir kongre toplanmasını teklif eden Kâzım Karabekir Paşa, Erzurum'da 15'inci Kolordu karargâh subayları ile birlikte...

AMAŞYA

FELAKETLİ günler yaşamakta olan vatanı kurtarmak maksadiyle burada toplanmış olan kumandanlar dün bütün gün çalışmışlar ve Anadolu'daki diğer kumandanlarla telgrafla devamlı temas halinde kalmışlardır.

Ali Fuad Paşa, makine başında Konya'da Mersinli Cemal Paşa ile yaptığı temasları süratle tamamlamış ve İkinci Ordu Müfettişi Amasya'da hazırlanmakta olan kararlara katıldığını bildirmiştir, Hatta Cemal Paşa, İtalyanlardan kafi miktarda silah ve cephane elde ederek bunları halka dağıtabileceği vaadinde de bulunmuştur.

15'inci Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir'in Sivas umumî kongresinden evvel Erzurum'da doğu vilâyetleri kongresinin toplanmasını ve Mustafa Kemal ile Rauf Beyin de bu kongreye gelmelerini istediği öğrenilmiştir.

Karabekir Paşa'nın bu teklifi kabul edilmiştir.

Öğrendiğimize göre Erzurum'dan bu teklif yapıldıktan sonra Mustafa Kemal Paşa Ali Fuad Paşa'ya şunları söylemiştir:

"— Erzurum'dan böyle bir cevap alacağımı tahmin etmiştim. Yanılmamışım. İstanbul'da kendisiyle görüştüğüm zaman Doğu'da muhtelif namlar altında toplanmış olan teşekkülleri birleştirerek Erzurum'da bir mukavemet merkezi yaratılmasına ve millî bir Türk hükümetinin esaslarını kurarak yine buradan harekete geçilmesinin isabetinden bahsetmişti. Memleketi şark ve garp diye ikiye ayırmak doğru değildir. Vatanı bir kül olarak mütelaa etmeli. Kurtuluş için umumî çareler aramalıdır."

HÜKÜMET KURULACAK

Bugün toplantıların devam edeceği ve alınan kararların kati bir şekle sokulacağı bildirilmektedir.

Fakat şimdiden belli olan birçok hususlar mevcuttur. Evvelâ 10 temmuzda Erzurum'da kongre toplanacaktır ve bundan sonra Sivas Kongresine gidilecektir.

Bu kongreyi müteakip Anadolu'da bir millî hükümetin de teşkil edilebileceği anlaşılmaktadır.

EY SEVGİLİ İZMİR

Şehrimizde birkaç günden beri yayınlanmaya başlanan AÇIKSÖZ gazetesinde "Ey Sevgili İzmir" başlığı altında şu şiir çıkmıştır:

Milliyet ve dininle mübahi yaşıyorken
Ey bin senedir Türk ve İslâm olan İzmir
Kim derdi ki Yunanlıların gadrine birden
Duçar olacaksın, edecekler seni tedmir.

Erlikle tanınmış bir efendiydin, efendi
Kim derdi gelir de kölen eyler seni tekdir
Yunan daha dün bir uşağın kul ve kölendi
Ey şanlı fedakâr, efeler ülkesi İzmir

Düşmanlarının kurşunu hep bağrını yaktı
Evlâdının al kanları bir sel gibi aktı
Kim derdi ki Yunan uzatır hâkine şemşir

Lâkin gene gam, çekme ki hep canlı kalır Türk

Yunan denilen kahpe uşaktan öc alır Türk
Ey bağrı yanık öz vatan, ey sevgili İzmir.

Kastamonu—19 Haziran
Hâtif

MUSTAFA KEMAL KARŞI ÇIKIYOR

Posta ve Telgraf Müdüriyetinin kararı derhal kaldırılsın

AMASYA

MUSTAFA Kemal Paşa dün buradan Harbiye Bakanlığı'na bir telgraf göndererek, Posta ve Telgraf Müdüriye'tinin bir kararını protesto etmiş ve bu "**caniyâne kararın**" derhal kaldırılmasını talep etmiştir.

Öğrendiğimize göre, İstanbul'dan Posta ve Telgraf Umum Müdürlüğü, Damad Ferid'in kabinesinin talimatıyla, bütün telgrafhanelere emir yollamış ve Müdafa-i Hukuku Milliye ve Reddi -i İlhak cemiyetleri tarafından gönderilmekte olan ve İzmir'in işgalini protesto eden telgrafları bundan böyle kabul etmemelerini istemiştir.

Mustafa Kemal Paşa telgrafında şöyle demektedir:

"Aydın vilayetinin tahliyesine saiki yegâne olan sadayı milleti boğmaktan ve vatanın hayat ve istiklâline karşı birleşen vicdan-ı umumii söndürmekten başka hiçbir şeye mâtuf olamayacak olan böyle bir caniyâne teşebbüsün atiyen mucip olacağı azim mesuliyetin teemmül ve idrak edilememesi bâdii teessürdür. Bu emrin hemen geri alınarak milletin emniyet ve itimadına zerretüma hale getirilmemesi lüzumunu arzetmeyi bir vazife-i vicdaniye telâkki eylediğim mâruzdur."

«Trakya bize verilirse İzmir'den vazgeçeriz»

Trakya Paşaeli müdafaa heyeti Yunanlıların bu görüşüne karşı çıkıyor

EDİRNE

YUNANLILARIN, "Trakya bize verilirse İzmir'den vazgeçeriz" şeklinde haberler yaymaları üzerine Trakya Paşaeli müdafaa heyeti başkanlığından aşağıdaki açıklama yapılmıştır:

"Eğer Trakya taviz olarak Yunanistan'a terkedilirse İzmir üzerindeki taleplerinden vazgeçeceğine dair geçen günkü gazetelerde Jurnal Doryan'dan naklen münteşir haberi büyük bir hayretle okuduk. Yirminci asırda, birinci asır zihniyeti ile düşünmek zihniyeti olsaydı, bu taviz o kadar garabetle karşılanamazdı. Fakat Yirminci asırda kurunuvusta zihniyetinin Yunanistan'ca şayanı terviç olduğuna delalet eden bu haberi biz kemal-i nefretle protesto ederiz. Kendilerini Avrupalılara medenî diye satmak isteyen Yunanlıların ihtiraslarını tatmin için bir vilâyet halkını diğeri ile mübadele etmek ve bu halkı esir ticareti yapar gibi eli altında tutmaya çalışmak yolundaki teşebbüsleri, bilemeyiz, Avrupa'ca nasıl bir telâkkiye mazhar olacaktır.

"Bize gelince düsturumuz" "Trakya Trakyalılarındır" cümlesinden ibarettir.

Yunanlıların bu garip mütealalarına tamamen biğaneyiz. Bu mecnunâne emellerini ise kemal-i şiddetle reddederiz."

Trakya Paşaeli müdafaa heyetinin açıklaması "Türk halkının esir pazarında zenci satar gibi bir muameleye" tabi tutulmak istenmesini de şiddetle protesto etmektedir.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

PAZARTESİ 23 HAZİRAN 1919

ANADOLU'DA MİLLÎ HÜKÜMET KURULACAK

Amasya toplantısında, «Teşkilâtı askeriye ve milliye»nin ilga edilemeyeceğine, memleketin müştereken müdaafasına karar verildi

DAMAD Ferid kabinesine karşı cephe alan ve yurdu kurtarmak için Anadolu'da yeni bir mücadeleye atılmanın gerekli olduğunu kabul eden kumandanlarımızın Amasya toplantıları önceki akşam son bulmuştur.

Ali Fuat Paşa'nın verdiği bilgiye göre, tesbit edilerek dün imza olunan kararlar özetle şöyledir:

VATAN TEHLİKEDEDİR

★ Vatanın tamamiyeti ve milletin istiklâli tehlikededir. Merkez hükümet itilâf devletlerinin tesiri ve murakabesi altında bulunduğundan vazifelerini yapamamaktadır. Milletin istiklâlini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır. Milletin hakkını savunmak için her türlü tesir ve murakabeden azâde bir millî heyetin kurulması elzemdir. Bunun için de, her taraftan gelen teklifler ve millî arzu üzerine Sivas'ta en kısa zamanda bir millî kongre toplanması kararlaştırılmıştır. Bu maksatla, parti livasından milletin itimadını kazanmış muktedir üç kadar zatın süratle yola çıkarılması icap etmektedir. Her ihtimale karşı bu hazırlık bir millî sır olarak muhafaza edilecek ve seyahatleri yapacak kimseler takma adla hareket edeceklerdir.

ERZURUM KONGRESİ

★ Doğu vilâyetleri nâmına 10 temmuzda Erzurum'da toplanması kararlaştırılmış olan kongre için mezkûr vilâyetlerin Müdafai Hukuku Milliye ve Reddi İlhak cemiyetlerinden seçilmiş azalar zaten Erzurum'a hareket etmişlerdir. O vakte kadar diğer vilâyetlerin temsilcileri de Sivas'a varmış olabileceklerinden Erzurum Kongresinin üyeleri, tesbit edecekleri zamanda umumî toplantıya iştirak etmek üzere Sivas'a hareket edecektir.

★ Yukarıdaki maddelere göre murahhaslar Hukuk ve reddi ilhak cemiyetleri ve belediyeler tarafından vesair suretlerle seçileceklerdir.

Amasya tarihî kararlarına katıldığını bildiren Edirne'de Birinci Kolordu Kumandanı Cafer Tayyar Bey...

TEZAHÜRAT DEVAM EDECEK

★ Reddi İlhak ve Müdafai Hukuku Milliyet cemiyetlerinin verecekleri protesto telgraflarının çekilmemesi yolundaki karar reddedilerek muhaberatın behemmal serbestçe temini için tezahüratta bulunulacak ve bu hedefe varılıncaya kadar tezahürat devam ettirilecektir.

MEMLEKETİN MÜŞTEREKEN MÜDAFAASI

★ Teşkilâtı askeriye ve milliye hiçbir suretle ilga edilmeyecektir. Kumanda hiçbir suretle terk ve başkasına tevdi olunmayacaktır. Vatanın herhangi bir tarafından yeniden vaki olacak düşman işgal harekâtı umum orduyu alâkadar edecek ve hasıl olan vaziyete nazaran memleketin müdafaasına müştereken tevessül olunacaktır. Bu sebeple kumandanlar derhal birbirlerini haberdar edeceklerdir. Silah ve cephane katiyen elden çıkarılmayacaktır.

Mustafa Kemal Paşa, Trablusgarp'ta İtalyanlarla savaştığı günlerde. Bu fotoğraf Derne'de çekilmiştir...

İstanbul'daki Rum gençleri orduya katılmak için Yunanistan'a gidiyorlar

Birkaç günden beri şehrimizdeki Yunan gençlerinden askerlik çağına gelmiş olanlar, Yunan ordusunda vazife almak üzere gemilere binerek Yunanistan'a doğru hareket etmektedirler.

İLERİ gazetesi bu habere şu mütalâayı ilâve etmiştir:

"Şimdiye kadar vakitlerini İstanbul'a her geleni alkışlamakla vakit geçiren bu gençlerin Yunan ordusunda ifa edecekleri hizmetin şâyanı merak olduğu şüphesizdir."

METROPOLİTLER, İTİLAF DEVLETLERİ KOMİSERLİĞİNE BAŞVURDULAR

ÇATALCA, Konya ve Amasya metropolitleri dün şehrimizdeki İtilâf Devletleri Yüksek Komiserlerine başvurmuşlar ve Türkiye aleyhinde yeni bir protestoname vermişlerdir.

Metropolitler, Trakya, Anadolu ve Karadeniz sahillerinde Hıristiyanlar aleyhinde zulüm yapılmakta olduğunu ileri sürmekte ve yabancı devletlerin derhal kati müdahalelerinin icap ettiğini söylemektedirler.

Diğer taraftan İzmir'den gelen bir habere göre, İzmir metropoliti Hrisostomos da Paris'te bulunan Amerikan Başkanı Vilson'a bir telgraf yollayarak, Anadolu topraklarında Yunanistan'a verilecek olan parçaların süratle tayinini ve Yunanistan'ın Anadolu'daki sınırının tesbitini rica etmiştir.

Ordu zayiat verince Atina basını yaygaraya başlıyor

Elefteros Tipos, halkı «Jön Türkler»in ayaklandırdığını, silahlı baskın yapmaya ise İtalyanların tahrik ettiğini öne sürüyor

ELEFTEROS Tipos adlı gazete, "Anadolu'da Mukavemet" başlığı altında yayımladığı bir haberinde, Anadolu'nun her tarafında halkı "Jön Türkler"in ayaklandırmakta olduklarını yazmakta ve şiddetli tedbirler alınmasını da istemektedir.

Anadolu'da Kuvayı Milliye'nin harekete geçtiği ve Ödemiş ile Bergama'da Yunan ordusuna zayiat verdirdiği hakkında ilk itiraflar Yunan basınında çıkmaya başlamıştır.

Elefteros Tipos, diğer yandan İtalyanlara da çatmakta ve Türkleri bu silahlı baskınlarında İtalyanların da tahrik ettiklerini ileri sürmekte ve "Londra muahedesi ölmüştür. İtalya, İzmir için hiç ümitlenmemelidir" demektedir.

Malûm olduğu üzere Londra muahedesi ile büyük devletler İtalya'ya İzmir ve Ege bölgesini vaadeylemişlerdi.

Elefteros Tipos, aynı zamanda, İstanbul hükümetinin de ikaz edilmesini ve Paris'te teşebbüsler yapılarak bu baskınların durdurulması için sulh konferansının da harekete geçirilmesini istemektedir.

YUNAN IDDIASI

Önceki gün yapılan Erbeyli baskınında ağır zayiat veren Yunan efzun taburunun kumandanı, çekilen Kuvayı Milliye grubunun çalılıklar arasına sakladığı ağır makineli tüfeğini bulmuş ve İngiliz irtibat subayına bunu göstererek, "Nizamî Türk ordu birlikleri ile savaş halinde bulunduğunu" ileri sürmüştür.

Yunan kumandanının bu teşebbüsü üzerine İngiliz irtibat subayı ile 57. Tümen Kumandanı arasında cereyan eden konuşmada kendisine İzmir olayları üzerine o bölgeden çekilmiş olan bazı subayların yanlarında bu silahları da götürmüş oldukları ve halkın galeyana gelmesi üzerine de isyan ederek, millî çetelere katılmış bulundukları yolunda bir cevap verilmiştir.

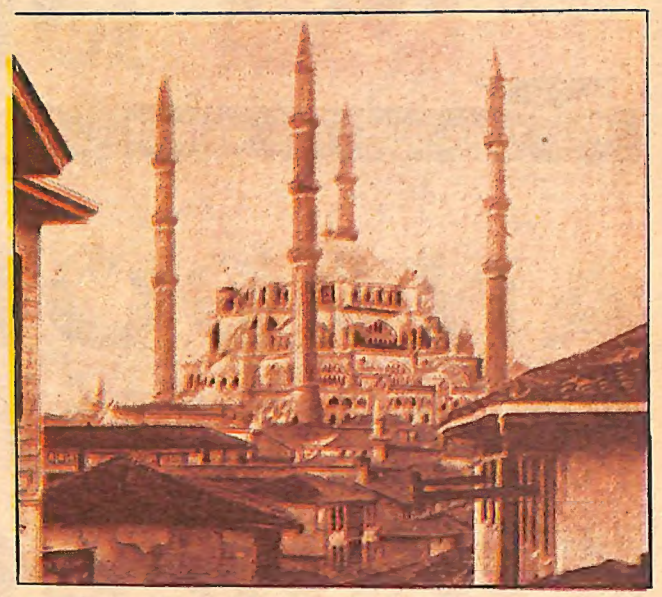

Yunan işgali altına düşmemek için çırpınmakta olan Trakya'mızın incisi Edirne'de Sultan Selim Caddesi...

«Trakya, Türkiye'nin ayrılmaz bir parçasıdır»

SULTAN Murat Camiinde toplanan halk, Trakya'nın Yunanistan'a ilhak edileceği yolundaki haberleri protesto etmiş ve halkının yüzde sekseni İslâm olan Trakya'nın Türkiye'nin ayrılmaz bir parçası bulunduğunu ilân etmiştir.

Ayrıca, iki aydan beri Roma'da bekletilmekte olan Trakya delegelerinin Paris'e gitmelerine müsaade olunmaması da şiddetle protesto edilmiştir.

Trakya'nın Türk delegeleri Paris'e giderek sulh konferansına Trakya'nın hakikî durumunu izah etmek üzere yola çıkmışlar, fakat Yunanlıların çevirdikleri dolaplar yüzünden Fransa'ya hareketlerine bir türlü müsaade olunmamıştır. Halbuki Trakya'dan giden Rum heyetleri halen Paris'tedir ve her türlü yalan ve yanlış, istatistik ve raporlarla sulh konferansını iğfal eylemektedirler.

Uzunköprü mitingi sonunda İstanbul'da İtilâf Devletleri Yüksek Komiserlerine çekilen bir telgrafta, Roma'da beklemekte olan Trakya delgelerinin Paris'e hareketlerine müsaade olunması da istenilmiştir.

RUMLARIN HAZIRLIĞI

EDİRNE

Birinci Kolordu Kumandanı Cafer Tayyar Bey tarafından, Trakya'daki askerî birlik kumandanlarına yollanan bir telgrafta, Yunanlıların Trakya sahillerine "Rum ihraç etmek" üzere hazırlık yaptıkları bildirilmekte ve dikkatleri çekilmektedir.

Halen Trakya'da dolaşmakta olan Amerikan heyetlerini iğfal ve bu bölgede Rum çoğunluğunun bulunduğunu sözde ispat için Yunan hükümetinin bu yolda bir plan hazırladığı ve bunu tatbike koyduğu da ilâve edilmektedir.

Mustafa Kemal: «İstanbul hükümeti azletse de mücadeleye devam edeceğim»

AMASYA

DÜN Ankara'ya hareketinden önce vedaya gelen Ali Fuat Paşa ile Mustafa Kemal Paşa arasında şu konuşmanın cereyan ettiği öğrenilmiştir.

— Fuat Paşa beni ordu müfettişliği makamında uzun müddet bırakacaklarına ihtimal vermiyorum. Şu önümüzdeki birkaç gün içinde vaziyet anlaşılacaktır. Seni temin ederim ki, mücadeleme sıfat ve selâhiyetten azâde olarak da devam edeceğim. Arkadaşlarımın aynı yakınlığı ve cefayı göstereceğinden eminim.

— Vaziyet ne şekilde tecelli ederse etsin, ben ve kolordum daima emrinde kalacaktır.

— Bu adamlar seni de kolordunun başından ve hatta askerlikten ayırabilirler.

— Bu takdirde dahi seninle beraberim paşam.

Bu sözler üzerine Mustafa Kemal Paşa, Ali Fuat Paşa'nın elini heyecanla sıkmış ve "Biliyorum, biliyorum Fuat" demiştir.

RAFET BEY'IN SORUSU

Diğer taraftan Amasya kararları imzalanırken 3'üncü Kolordu Kumandanı Miralay Refet Bey'in ufak bir tereddüt geçirdikten sonra Ali Fuat Paşa'ya:

"— Kongrenin icabında bir hükümet teşkil edeceği anlaşılıyor. Acaba siz de böyle mi anlıyorsunuz?" diye sormuş ve Ali Fuat Paşa'nın da:

"— Evet, kongrenin her şeyi tetkik ve müzakere ettikten sonra milletin hürriyet ve istiklâlini temin maksadıyla bir hükümet tesisi de lâzım geliyorsa bunu yapabileceğini ben de anlıyorum" demesi üzerine itirazda bulunmamış ve Mustafa Kemal Paşa'nın uzattığı kararnamenin altına imzasını atmıştır.

İSTANBUL'LA IRTIBAT

Toplantı sırasında hazırlanan mektupların, Rauf Bey'le birlikte gelmiş olan Maliye Müfettişi Arif Bey'in İstanbul'a götürmesi ve bunları Kara Vasıf Bey'e vermesi de kararlaştırılmıştır. Öğrendiğimize göre Kara Vasıf Bey ve arkadaşları İstanbul'da gizli faaliyet halindedirler ve bunların hareketlerinden de Mustafa Kemal Paşa haberdardır.

İstanbul Polis Müdürü Albay Halil Bey istifa etti

İstanbulPolisMüdürü Albay Halil Bey, "Sıhhî durumu"nu ileri sürerek istifa etmiştir. İçişleri Bakanlığı'ndan verilen bilgiye göre, Halil Bey'in istifası "Daha mühim bir göreve verilmek üzere" kabul edilmiş ve yerine Üsküdar Mutasarrıfı Nurettin Bey getirilmiştir.

Alman gemisini mürettebatı batırdı

Mütareke ahkâmı gereğince teslim edilen ve İngilizlerin nezareti altında Scapa Flow'da enterne edilen Alman savaş gemileri mürettebatı tarafından dün batırılmıştır. Almanya'ya kabul ettirilmek istenen barış andlaşmasına muhalefet şiddetlenmektedir. Kendi kendini batıran gemiler arasında 9 zırhlı, 13 kruvazör, 27 destroyer vardır. Yukarda gördüğünüz resim, bir Alman destroyerini tam batmak üzere iken tesbit etmektedir.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

SALI 24 HAZİRAN 1919

● İçişleri Bakanı Ali Kemal Bey tüm illere tamim yolladı

MUSTAFA KEMAL PAŞA AZLEDİLDİ

● Bakan tamiminde, Mustafa Kemal Paşa ile katiyen temasta bulunulmamasını, emirlerinin dinlenmemesini istiyor

Mustafa Kemal Paşa'yı, yetkililerini de aşarak azletmeye kalkışan ve İngilizlerin emri ile hareket ettiğini itiraf eden İçişleri Bakanı Ali Kemal'in bir karikatürü...

İÇİŞLERİ Bakanı Ali Kemal, yetkilerini aşarak ve sanki aynı zamanda Harbiye Bakanı imiş gibi davranarak Mustafa Kemal Paşayı azlettiğini bildirmiştir.

Ali Kemal dün bütün vilayetlere yolladığı bir telgrafta, Mustafa Kemal Paşa ile katiyen temasta bulunulmamasını, emirlerinin dinlenmemesini istemiştir.

İçişleri Bakanı bu tamiminde şu iddiaları da ileri sürmektedir:

★ Mustafa Kemal Paşa büyük bir asker olmakla beraber, günün politikasına uymasını beceremediğinden, hamiyet ve gayretine rağmen memuriyetinde muvaffak olamamıştır!..

★ Mustafa Kemal, İngiliz fevkalâde komiserinin talep ve ısrarı ile azledilmiş ve azledildikten sonra da yaptıkları ve yazdıkları ile kusurlarını daha ziyade meydana vurmuştur.

★ Redd-i ilhak cemiyetleri gibi, Karesi ve Aydın havalisinde İslâm ahaliyi boş yere kırdırmaktan ve fakat bu vesileden istifade ile halkı haraca kesmekten başka bir iş göremeyen emirsiz, saygısız ve gayrı kanunî teşkil edilen bazı heyetler için öteden beri çektiği telgraflarla da siyasî hatalarını idareten de arttırmıştır.

★ Mustafa Kemal Paşanın İstanbul'a getirilmesi Harbiye Bakanlığı'na ait bir vazifedir.

★ Fakat İçişleri Bakanlığı'nın size kati emri, Mustafa Kemal'in azledilmiş olduğunu bilmeniz, o-

(Devamı 6. Sayfada)

Damad Ferid'e ağır bir cevap hazırladıkları bildirilen, Vilson, Klemanso, Loyd Corc ve Orlando, Fransız Mareşali Foş ile konuşurken...

Vilson: «Cevap ağır, fakat Türkler buna lâyıktır»

PARİS

DAMAD Ferid heyetine Dörtler tarafından verilecek cevap İngiliz Bakanı Balfur tarafından hazırlanmıştır. Cumaztesi günü yapılan toplantıda Balfur cevabı okumuş ve Amerika Başkanı Vilson bunu dinledikten sonra şunları söylemiştir:

"— Mükemmel! Lâyık oldukları cevap da budur!"

Yalnızca İngiliz Dışişleri Bakanı, Loyd Corc'un henüz bunu okumadığını ve diğer taraftan Hindistan Müstemlekeler Nâzırı Montagu'nun ciddî itirazlarda bulunduğunu ve bu cevabın Hind Müslümanları nezdinde kötü tesir yaratacağından endişe ettiğini söylediğini belirtmiş ve bunun üzerine Vilson şunları eklemiştir:

"— Kabul edilmeli ki, cevap ağırdır. Fakat, bu cevap, Türklerin kötü idare şekline karşıdır. Sonra kendilerinin bile bize anlattıkları olaylara bakılacak olursa, Hıristiyanlara olduğu kadar Müslümanlara karşı da vahşice davranmışlardır. Bu cevabı ben kabul ediyorum. Beni tatmin ediyor."

Bundan sonra Balfur tarafından hazırlanan cevabın Fransız ve İtalyan başbakanları ve Vilson tarafından tavsip edildiği kaydedilmiş ve meselenin Loyd Corc'a açılması için konu geri bırakılmıştır.

LOYD CORC NE DİYOR?

Dünkü toplantıda ise, Damad Ferid'e verilecek cevap tekrar ele alınmış ve hazır bulunan Loyd Corc bu hususta şu görüşleri ileri sürmüştür:

"— Bu konuda Montagu ile bir konuşma yaptım. Hindistan Müslümanlarının hislerine dikkat etmemiz gerekir. Müslümanların, kendi kendilerini idare hakkını inkâr etmediğimizi belirtmemiz lâzımdır. Bu hakkı Türklerden almayacağız ve Araplara da vereceğiz. Kabul edilmeli ki, geçmişte Müslüman hükümetler —Türk hükümetleri demiyorum— medeniyet için çok şeyler yapmışlardır. İstanbul hakkında ise, bizi şimdiden bağlayacak hiçbir şey söylememeliyiz."

Balfur tarafından hazırlanan cevabın tekrar gözden geçirilmesine karar verilmiştir.

NAZİLLİ VE MANİSA'DAN 50 BİN KİŞİ GÖÇ ETTİ

BALIKESİR

EGE bölgesinde Yunan işgal hareketlerinin katliamla birlikte yayılması üzerine yalnız Nazili ve Manisa bölgelerinden Balıkesir ve diğer cihetlere elli bin kişinin hicret etmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Şehrimize gelen ve muhaceret dalgasının durdurulması için "nasihatlerde" bulunan heyetler bu göç akınını durdurmaya muvaffak olamamaktadırlar.

Bilhassa Menemen ve Bergama'da Yunan askerleri ile yerli Rumların giriştikleri vahşiyane hareketler, bu bölge halkını ciddî surette endişelendirmiştir.

KUVAYI MİLLİYE

Fakat halkın ve daha çok ihtiyar, kadın ve çocukların çekilmekte oldukları bu bölgelerde Kuvayı Milliye Teşkilâtı'nın dağılmadığı, mukavemet için delikanlıların silaha sarılıp dağa çıktıkları da bildirilmektedir.

Gelenler, geride kalanların Yunanla çarpışmaya yeminli olduklarını söylemektedirler.

Yunan Başbakanı Venizelos'un, Atina'da parlamentodan çıktığı sırada çekilmiş bir fotoğrafı...

KUVAYI MİLLİYENİN EGE'DEKİ BASKINLARI DEVAM EDİYOR

Yunan karargahında panik ve telaş var

İZMİR

KUVAYI Milliye Teşkilâtı'nın Ege bölgesinde birbirini takip eden baskınları, Yunan karargâhında ciddî bir telâş havası yaratmıştır.

Öğrendiğimize göre, yeni kumandayı ele alan General Nider, Paris'te Yunan Başbakanı Venizelos'a bir telgraf göndererek şunları bildirmek zorunda kalmıştır:

"Tam bir Türk seferberliği ve kuvvetli bir jön Türk teşkilâtı karşısında bulunuyoruz. Her taraftan hücuma uğrayarak her gün bir miktar yer terketmek zorunda kalıyoruz. Şayet, derhal yeter sayıda kuvvet, hiç olmazsa bir tümen gönderilmeyecek olursa pek yakında İzmir tehdit altında bulunacaktır. Bundan başka Türk kurullarının merkezlerine karşı tedbir almakta serbest bulunmamız şarttır."

VENİZELOS'UN TALEPLERİ

PARİS

İzmir'den gelen bazı haberler ve bilhassa Türk millî çetelerinin darbeleri karşısında Aydın şehrinin bile Yunan kuvvetleri tarafından tahliye edilmesi ihtimalinin mevcut bulunduğunun bildirilmesi üzerine Yunan Başbakanı Venizelos, Fransız Başbakanı Klemanso'dan mülâkat istemiştir.

Venizelos'un, Klemanso ile dün yaptığı konuşmada, Anadolu'da, işgal sahalarını genişletmek ve ellerinin tamamiyle serbest bırakılması için müsaade telep ettiği ve Klemanso'nun da bu talebi Dörtler Konseyi'nde desteklemeyi kabul ettiği öğrenilmiştir:

Venizelos, Türk çetelerinin İtalyan bölgesine sığındıklarını ve oralardan gelerek baskınlar yaptıklarını da ileri sürerek İtalyanlara karşı teşebbüste bulunulmasını da istemiştir.

İZMİR'E TALİMAT

Yunan Başbakanı'nın ayrıca İzmir'e Yunan siyasî komiserliğine aşağıdaki telgrafı da çektiği bildirilmiştir:

"Nazilli'yi bırakmak yetkisini size veriyorum. Yalnız askerî makamların Aydın'ı da terketmek niyetinde olduğunu üzüntü ile görüyorum. Aydın'ın elde bulundurulmasının önemine dikkatinizi çekerim. Aydın'ın takviye hatta tahkimi için gereken tedbirlerin alınmasını rica ederim. General Nider'in istediği tümeni General Pareskevopulos'un bir an önce göndereceğini ümit ederim."

(Baştarafı 5. Sayfada)

nunla hiçbir resmî muameleye girişmemeniz, hiçbir emrini dinlememenizdir.

KABİNEDE İHTİLAF MI VAR

İçişleri Bakanı'nın bu tamimi, kabinedeki üyeler arasında anlaşmazlık bulunduğunu ortaya koymaktadır. Mustafa Kemal Paşa'nın azli keyfiyeti doğrudan doğruya Harbiye Bakanını ilgilendiren bir konu iken, İçişleri Bakanı'nın bu hususu nazara almadan böyle bir karara varması, Şevket Paşa ile karşı karşıya geldiğine de delâlettir.

Vatanını seven Şevket Turgut Paşa'nın bu karara katılmak istememiş olduğu tahmin edilmektedir.

Ali Kemal'in, Amasya kararlarından da gizlice haberdar edilmiş olduğu söylenmektedir.

SABAH gazetesi, Ali Kemal'in tamimini desteklemekte ve vatanın "yalnız politika ve sükûnetle" kurtarılabileceğini iddia etmekte ve Ali Kemal'in emirlerine uymanın bir "vatan borcu" olduğunu da iddia eylemektedir.

SABAH, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının hareketlerini ima ederek, "Bunlar düşmanın oyununa geliyorlar" demektedir.

● HÜRRİYET İTİLAF PARTİSİ DAMAD FERİD'E CEPHE ALDI

HÜRRİYET İtilâf Partisinin, Damad Ferid'e karşı şiddetle cephe almaya hazırlandığı bildirilmektedir.

Geçenlerde kabineden istifa eden bu partinin lideri emekli albay Sadık'ın, kabinenin teşekkül tarzını ve takip etmekte olduğu politikayı tasvip etmediği ve yakında Damad Ferid aleyhinde bir açıklama yapacağı söylenmektedir.

Hürriyet İtilâf, seçimlerin de bu kabine tarafından yaptırılacağından da katiyetle emin bulunmamaktadır.

SADIK BEY'İN GAYESİ

Memleketin İngiliz mandası altına sokulması ile kurtulacağı görüşünü savunmakta olan Hürriyet İtilâf Partisi liderinin, seçimlerin yapılması halinde tek başına iktidarı ele geçireceğini hesapladığı ve bu sebeple de kabineye karşı şiddetle cephe aldığı zannedilmektedir.

Damad Ferid, Paris'te dolaşırken...

Mustafa Kemal ve Rauf Bey kongreye katılmak için Erzurum'a gidiyor

AMASYA

Yurdun kurtarılması için şehrimizde yapılan toplantılarda tarihî kararların alınmasını sağlamış olan Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın yarın Erzurum'a doğru yola çıkacağı bildirilmektedir.

Mustafa Kemal Paşa ile birlikte eski Bahriye Bakanı Rauf Bey de seyahat edecektir.

Üçüncü Ordu Müfettişliği Karargâhı subayları da yol hazırlıklarını tamamlamaktadırlar. Heyetin Erzurum'da yapılacak kongreye katılacağı bildirilmektedir.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

ÇARŞAMBA 25 HAZİRAN 1919

MUSTAFA KEMAL PAŞA, İSTANBUL HÜKÜMETİNİ TANIMADIĞINI AÇIKLIYOR

● *Mustafa Kemal, 3. Ordu Müfettişi olarak göreve devam ettiğini, İçişleri Bakanı Ali Kemal'in tamiminin tatbik mevkiine konulmamasını istedi*

Mustafa Kemal Paşa'nın Derne'deki harekâtı idare ederken çekilmiş fotoğrafı...

AMASYA

İÇİŞLERİ Bakanı Ali Kemal'in önceki gün gelen tamimi ile azledildiği bildirilen Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa dün müttefik bölgesi dahilindeki valilere ve mutasarrıflara yolladığı telgraflarda, İçişleri Bakanı'nın bu azil kararını tanımadığını, vazifesine devam etmekte olduğunu ve kendi bölgesi dahilinde Ali Kemal'in bu tamiminin tatbik mevkiine konulmasına da katiyen müsaade etmeyeceğini bildirmiştir.

İstanbul hükümetine karşı açıkça isyan bayrağını çeken Mustafa Kemal Paşa, İçişleri Bakanı'nı da ağır şekilde suçlamıştır.

Ayrıca Mustafa Kemal Paşa'nın pazartesi günü, "Zata mahsustur" kaydı ile Erzurum'da, Kâzım Karabekir Paşa'ya uzun bir şifre yolladığı ve aldığı bazı kararları da bunda açıkladığı öğrenilmiştir.

Öğrendiğimize göre, Mustafa Kemal Paşa'nın kararları şunlardır:

★ Tesbit edilen millî gayelere ulaşıncaya kadar kumandanlar mevkilerini, "Başka ruhla" hareket edecek kimselere devretmeyeceklerdir.

★ İstanbul hükümeti bu kumandanları azletse bile, çekilmeyecekler ve vekâleten de olsa vazifelerine devam edeceklerdir. Yeni tayinler olursa ve gelenler, millî gayelerden uzak kimselerse bunlar bertaraf edilecektir.

★ Valiler için de aynı muamele yapılacaktır. Millî gayelere bağlanmış vali ve mutasarrıflar, İstanbul'ca azledilse bile çekilmeyecekler ve makamlarını devretmeyeceklerdir.

İSTANBUL'A YOLLANAN DAVETİYELER

Mustafa Kemal Paşa, İngilizlerin elinde esir bulunan Damad Ferid hükümetinde millî gayelere bağlı iki bakandan bahsetmekte ve Nafia Bakanı Ferid Bey'le Maarif Bakanı Sait beylerle Ahmet Rıza'nın da Sivas Kongresi'ne davet edildiklerini, davetiyelerin Amasya'dan gizlice İstanbul'a yollandığını bildirmiştir.

Üçüncü Ordu Müfettişi ayrıca Kâzım Karabekir Paşa'dan, Kafkasya'ya gizlice itimada şayan adamlar gönderilerek bolşeviklerle temasa geçilmesini, bunlarla "silah, cephane ve para temini" hususlarında müzakerelere girişilmesini de istemiştir.

YUNANLILAR TURGUTLU'DA 2 SUBAY VE 9 ERİMİZİ İDAM ETTİ

AHMETLİ

İNGİLİZLER tarafından Manisa ve Turgutlu kazaları sınırlarını geçmemeleri bildirilmiş olmasına rağmen Yunan kuvvetleri, silahlandırılmış Osmanlı Rumları tarafından da desteklenmiş vaziyette Ahmetli'ye saldırdılar.

70-80 erden ibaret kalmış olan 68'inci Alayın birinci taburu ile 60-70 kişilik Kuvayı Milliye müfrezesi, üstün Yunan kuvvetleri ile dövüşe dövüşe çekilmişler ve Ahmetli Yunan tarafından işgal edilmiştir. Bu çarpışmalarda 6 şehit veren Kuvayı Milliye müfrezelerinin bir Yunan subayı ile 10 erini öldürdükleri bildirilmektedir.

CİNAYET

TURGUTLU

Ahmetli çarpışmalarında Yunan kuvvetlerinin eline esir düşen iki subayımız, bir kamacı ustası ve sekiz erimiz burada "güya divan-ı harp kararı" ile derhal idam edilmişlerdir.

Her türlü insanlık kaidelerine, harp nizamlarına aykırı olan bu hareket düpedüz cinayettir. Halk arasında derin heyecan vardır.

Yunan subayları aralarında bir Osmanlı (!) Anadolu'da zaferleri şerefine içiyorlar...

Patrikhane Fransa'ya bir «Rum heyeti» gönderiyor

ŞEHRİMİZDE intişar etmekte olan Rumca PRODOS gazetesi, Fransa gazetelerinde Türkler lehinde bazı makaleler çıkması üzerine Fransa'ya yeni bir "Rum heyeti"nin gönderilmesine Patrikhanece karar verildiğini yazmaktadır.

İstanbul Rumlarının temsilcilerinden kurulu olacağı söylenen bu heyet Paris'te, Rumların taleplerini Fransız gazetecilerine anlatacak ve beliren "Türk taraftarlığını" ortadan kaldırmaya gayret edecektir.

PATRİKHANEDE !

Rum gazeteleri son zamanlarda Anadolu'da Hıristiyanlara yeniden zulüm yapılmaya başlandığına dair patrikhaneye birçok haberler gelmiş olduğunu bildirmektedirler.

Metropolitlerin münferiden itilâf devletleri temsilcilerine geçenlerde yaptıkları protestodan ayrı olarak Patrikhanenin de yeni bir protesto muhtırası hazırlamakta olduğu anlaşılmaktadır. Bu muhtıra aynı zamanda Paris'te sulh konferansı üyelerine de yollanacaktır.

Kafkasya'da ilerlemekte oldukları bildirilen Kızılordu birlikleri, Sovyet Rusya'nın iki numaralı adamı Troçki tarafından teftiş edilirken... Troçki Kızılordu'yu kuran adamdır...

BEYAZ RUS KUVVETLERİ YER YER GERİ ÇEKİLİYOR

● Kızılordu birliklerinin ise Kafkasya'ya doğru indikleri bildiriliyor. İngilizler ise İran'a doğru çekiliyor

BEYAZ Rus kuvvetlerinin yer yer bozgun halde çekildikleri ve Kızılordu birliklerinin Kafkasya'ya doğru inmekte olduğu bildirilmektedir.

Burada dolaşmakta olan Amerikan "uzmanları" da, İngilizlerin Kafkasya'ya yığmış oldukları kuvvetleri şimdi süratle İran sınırına doğru çekmekte olduklarını söylemektedirler.

Türk millî çetelerinin yer yer faaliyette olduklarına dair haberler de gelmektedir.

Bu üç vilayetimiz, bolşeviklerle yapılan Brest-Litovsk muahedesi ile tekrar anavatana kavuşmuş fakat 1918 yılı kasım ayında imzalanan mütareke yeniden bu Türk topraklarını yabancı işgaline sürüklemiştir. İngilizler tarafından mütarekeye bilhassa yerleştirilen 11 ve 15'inci maddelerle Türk kuvvetleri 6 hafta zarfında Kars, Ardahan, Batum sancaklarından çekilmişler ve kurulan Ermeni ve Gürcü cumhuriyetleri buralara süratle sokulmaya başlamışlardır.

İmkânsızlıklar içinde Karslılar "Millî Şûra" teşkil ederek bu istilalara karşı savunmak için çırpınmışlarsa da, Batum'a 7 bin asker çıkaran İngilizler Kars'ı da basmışlar, Türk idarecilerini tevkif etmişlerdir. Bu arada Gürcü birlikleri de Ardahan'ı işgal etmişlerdir. İngilizlerin yardımı ile Kars, Sarıkamış, Kağızman, Iğdır, Ermeni işgaline açılmıştır.

Şimdi ise bolşevik kuvvetlerinin kuzeyden Kafkasya'ya doğru inmeleri ve İngilizlerin de, Ermeni ve Gürcü cumhuriyetleri kuvvetlerini yüzüstü bırakıp İran'a doğru kaçmaları bu iki Kafkas miletinde ciddî endişeler yaratmıştır.

İngilizlerin aleti halinde bulunan Ermeni ve Gürcü cumhuriyetlerinin bolşevik akını karşısında tutunamayıp çökecekleri ihtimali kuvvetlenmektedir.

Ali Kemal'in azil kararını Bakanlar Kurulu onayladı

ŞEHRİMİZDE çıkmakta olan Fransızca STAMBOUL gazetesi, Mustafa Kemal Paşa'nın azli ile alâkalı olarak aşağıdaki haberi yayınlamıştır:

"İçişleri Bakanlığı'nın talebi üzerine Başbakanlık, ordu müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın azledilmesine karar vermiştir.

Kabine kararı, tasdik edilmek üzere Padişah'a arzedilmiştir."

Ermenice çıkmakta olan JAMANAK gazetesi de, Mustafa Kemal Paşa'nın, İçişleri Bakanı Ali Kemal'in son tamimlerine aykırı hareket ettiğinden dolayı azledilmiş olduğunu da bildirmektedir.

Yahudiler de askerlik yapmayacak

Hahambaşının yapmış olduğu müteaddit müracaatlar üzerine kabine tarafından kendisine teminat verilmiş ve gayrı müslimler meyanında Yahudilerin de bundan böyle askerlikten muaf tutulacakları bildirilmiştir.

Verilen bilgiye göre, bundan önceki karardan Yahudilerin faydalanamamış olmaları, bu kararda "gayrı müslim" denilecek yerde "Hıristiyanlar" tabirinin kullanılmış olmasıdır.

Şimdi kararda bu kelime hatası da tashih edilmiş bulunmaktadır.

Yaralı Yunan Subay ve erleri Pire'ye taşınıyor

PİRE

ANADOLU'da, Türk kuvvetleri tarafından vurularak yaralanan ilk Yunan subayı ve askerleri dün limanımıza gelmişlerdir.

Amfitrit adındaki hastahane gemisi 163 yaralı getirmiştir.

Yunan gazeteleri bunların çoğunun Bergama çarpışmaları sırasında yaralandıklarını yazmaktadırlar. Yaralılar arasında kaç subay bulunduğu açıklanmamıştır. Yalnız, yaralıların çoğunun Sekizinci Girit Alayına mensup oldukları bildirilmektedir.

Milliyet

12

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

PERŞEMBE 26 HAZİRAN 1919

İttihadcılar halkı tahrik ediyorlar

Mustafa Kemal ve arkadaşlarını Yunanlılardan daha «Tehlikeli düşman» olmakla suçlayan Bakan, halkın Kuvayı Milliye çetelerinden nefret ettiğini iddia etti

YURDUMUZU kurtarmak için çaba göstermekte olanlarla ve Ege'deki imkânsızlıklar içinde Yunan istilâsına karşı silaha sarılanlarla İngilizlerin bir âleti olarak uğraşmakta devam etmekte bulunan İçişleri Bakanı Ali Kemal, Entente gazetesinin bir muhabirine özel beyanat vermiştir.

Mustafa Kemal ve arkadaşlarını "Rumlardan daha tehlikeli düşman" olarak nitelemeye kadar giden Ali Kemal, bu beyanatında şöyle demektedir:

"İcraat ve teşebbüslerimize karşı gelenler ve müşkülât çıkaranlar maalesef yalnız Rumlar olmayıp, düşmanlarımızın hepsi de hariçte değildir. Bunlar hem daha tehlikeli ve hem de içimizde bulunan İttihatçılardır.

Bunlar bulanık suda balık avlamak için her fırsattan istifade etmektedirler. Yunanlıların askerî işgalleri dolayısiyle ortaya çıkan durum ve karışıklıktan istifade eden ittihatçılar, ihtirasları ve gayeleri hakikat olsun diye halkı tahrik ediyorlar. Vatan menfaatleri ve memleket bunları hiç de ilgilendirmez ve endişeye götürmez. Onların yegâne rehberi, şahsî ihtirasları ve menfaatleridir!

AŞAĞI TABAKALAR...

Ali Kemal beyanatında, Anadolu'da silaha sarılanları da küçük düşürmeye çalışmış ve demiştir ki:

"Bunlar tercihan halkın aşağı tabakalarını arkalarından sürüklemek için uğraşmaktadırlar. Çünkü, bu sınıf ahali her şeyi yapmaya âmadedir. Şimdiye kadar takip edegeldikleri ve kendilerine pek de aziz ve kıymettar olan bir usulü tatbik mevkiine koyuyorlar. O da soyan, yıkan, katleden çeteler teşkilidir."

BASTIRACAĞIZ

Ali Kemal, Anadolu'da Yunan'a karşı çarpışmaya başlamış olan Kuvayı Milliye çetelerinden "halkın nefret etmekte" olduğunu da iddia etmiş ve demiştir ki:

"Fakat İttihatçıların her şeyden evvel parası var. Unutulmamalıdır ki bunlar memleketi terkedip giderken bütün hükümet kasalarını kamilen boşaltttılar. Fakat kendi kasaları lebalep dolu idi. Ortada, bugünkü propagandayı vücuda getiren 700 bin liralık bir meblağ ve bu meblağdan maada da bunların harpte hile ve dolaplarla hazırladıkları azim servetleri vardır. Bunlar bütün hükümet teşkilâtını darmadağınık bir hâle getiren kendi teşkilâtlarını muhafaza ettiler."

Anadolu'da dövüşmeye başlayanların parasızlık ve yokluk içinde bulunduklarını söyleyen İçişleri Bakanı Ali Kemal, "Kendileri, Türk efkâr-ı umumîyesini temsil etmemektedirler" demiş ve hükümetin bu başkaldırmaya meydan vermeyeceğini, bunların bastırılacağını ileri sürmüştür.

İNTİHABAT OLAMAZ

Ali Kemal beyanatı sonunda, seçim yapılmasına imkân olmadığını da iddia etmiş ve kendisinin kabinede bu görüşü savunduğunu söylemiştir.

İAŞE'NİN LAĞVİ!..

Cihan Harbi içinde teşkil edilmiş olan İaşe Umum Müdürlüğü, hükümetin aldığı son bir kararla lâğvedilmiştir.

AYDIN KUŞATILDI

Aydın'da sıkışıp kalan ve maneviyatları son derece bozulan Yunan efzun taburunun erlerinden bir kaçı...

MİLLÎ kuvvetler ve efelerin müfrezeleri tarafından iyice kuşatılmış bulunan ve her an bir Türk taarruzunu bekleyen Aydın'daki Yunan kuvvetlerinin kumandanı, bu Türk çemberini yarmak ve dağıtmak için dün iki ümitsiz teşebbüs yapmıştır.

Sabah erken saatlerde bir Yunan taburu, Tellidere sırtlarındaki müfrezelerimize ağır makineli tüfek ateşi ile desteklenerek saldırmıştır. 57'nci Tümen Kumandanı Şefik Bey'in, düşmanla açık savaşa girişmemek ve onu yalnız taciz etmek hususundaki kati talimatına rağmen Tellidede'deki müfreze çarpışmaya girişmiştir. Yunan üstün kuvvetleri karşısında cephanesi tükeninceye kadar dövüşen ve zaiyat verdiren müfrezelerimiz sonunda gerilemişlerdir.

Himayesiz yapılan bu geri çekilme ağır zayiat vermemize yol açmıştır. Karanlık basarken Yunan kuvvetleri Aydın'a dönmüştür.

Tellidede sırtlarında çarpışmanın davam ettiği sıralarda bir başka Yunan taburu da, Aydın'ın batısındaki millî kuvvetlere saldırmıştır. Demiryolu boyunca ilerleyen Yunan birlikleri, ateş sahasına girince zeybeklerden Osman, Nâzım. Büklü ve Aydınlı Ali Efelerin müfrezeleri harekete geçmişler, düşmana 15 ölü ve yaralı verdirdikten sonra talimata uygun olarak çekilmişlerdir.

Millî kuvvetlerimizin Aydın'ı kurtarmak için her an taarruza geçmeye hazır oldukları öğrenilmiştir.

Aydın'daki Yunan kuvvetleri ise bir piyade alayı, bir tabur ve dört toplu bir topçu bataryasından müteşekkildir. Buna rağmen Aydın Yunan kuvvetlerinde moral çökmüştür.

Rum Pontus hükümetini kurabilmek için uğraşı devam ediyor

KARADENİZ havalisinden şehrimize gelen haberlere göre, Rum Pontus hükümetini tesis ve teşkil gayesi ile Trabzon ve Samsun havalisinde Rum çoğunluğunu vücuda getirmek için Rusya ve diğer taraflardan celbedilmiş Rum muhacirleri yekûnu arttırmaktadır.

Geçenlerde Trabzon'a yeniden 800 kişilik bir Rum muhacir kafilesi sevkedilmiştir.

Aynı zamanda Ege Denizi'ndeki adaların Rum ahalisinden büyük gruplar, Rusya ve Romanya'ya gitmek üzere şehrimize sevkedilmekte ve bunlar Karadeniz'e çıktıktan sonra Rusya ve Romanya limanlarına gidecekleri yerde istikâmet değiştirerek, oralardan geliyormuş gibi, Trabzon havalisine indirilmektedir.

Trabzon ve Sumsun havalisinde beliren bu duruma dair gelen raporların vahameti kabinenin toplanarak bu hususu konuşacağı İleri gazetesi tarafından bildirilmektedir.

Mustafa Kemal ve beraberindekiler Erzurum'a hareket etti

Mustafa Kemal Paşa ile eski Bahriye Bakanı Rauf Bey dün buradan otomobillerle yola çıkmışlardır.

Mustafa Kemal Paşa, hareketinden önce Erzurum'a Kâzım Karabekir Paşa'ya bir telgraf yollamış, İngilizlerin kontrolü sebebiyle deniz yolu ile gelemediğini bildirmiş, fakat kafileye dahil dört otomobil için kâfi benzin de bulunmadığını hatırlatarak Erzincan'a oradan benzin gönderilmesini istemiştir.

Türkler, İstanbul'dan atılmalı, boğazlar müttefiklere bırakılmalı

Birleşik Amerika hükümeti üyeleri Başkan Vilson ile birlikte çekilmiş fotoğrafı...

PARİS

BİRLEŞİK Amerika Başkanı Vilson, Dörtlerin dünkü toplantısında Türklerin İstanbul'dan atılmalarını katı bir lisanla istemiş ve "Başka çare göremiyorum" demiştir.

Vilson ayrıca, İstanbul ve bütün boğazlar bölgelerinin Türklerden alınarak İtilâf Devletleri ile müttefiklerine bırakılması gerektiğini iddia etmiştir.

Diğer taraftan, Damad Ferid tarafından verilen muhtıra üzerinde de konuşulmuş, "Bunun güzel bir şaka" olduğu belirtilmiş ve Türk sulh delegesinden "Gülünç üç adam" diye bahsedilmiştir.

Türkiye meselesi üzerinde tekrar bir toplantı yapılacaktır. Fakat dünkü toplantıda, Paris'teki Türk delegasyonunun "kovulmasına" da karar verilmiştir.

LOYD CORC'UN TEKLİFİ

İngiliz Başbakanı yaptığı konuşmada, Amerika Başkanı'nın memleketine avdet etmekte olduğunu hatırlatmış, Türkiye ile harp hâlini daha iki ay veya daha fazla devam ettirmeye imkân olmadığını söylemiş ve demiştir ki:

"Türkiye'ye kabul ettireceğimiz şartlar üzerinde mutabakata varabilir miyiz? Osmanlı İmparatorluğu'nun toprakların taksimi işini, Amerika'nın hangi mandaları kabule hazır olduğunu öğreneceğimiz ana kadar geri bırakırız. Fakat Türkiye ile sulhun akdini, Amerikan Sanatosu'nun vereceği karara kadar geciktiremeyiz."

Bunun üzerine Vilson şöyle demiştir:

"Türkiye'den, kendisine ait olmayacak yerleri koparmakla şimdilik iktifa edelim: Ermenistanı, Arap memleketlerini ve saire... Ve onu, bu topraklar üzerinde vereceğimiz kararları peşin kabule Türkiye'yi mecbur edelim. Şimdiden Türklere diyebilirsiniz ki: "Ermenistan, Mezopotamya, İzmir, Suriye ve saire artık size ait değildir" ve bu bölgeleri derhal işgal edersiniz.

«NEREYE VARDIK.?»

Toplantının zabıtalarını tutmakta olan tercüman Paul Mantoux'nun kayıtlarına göre Vilson'un bu konuşmasından sonra şu konuşmalar cereyan etmiştir:

Loyd Corc - Ermenistan'da kuvvetlerimiz kalmadı. Türklere: "1 temmuzdan itibaren Ermenistan size ait değildir" dersek, oraya adamlarını gönderirler ve yeniden katliam başlar.

Klemanso - Türk İmparatorluğunun topraklarının taksimi hususunda, son konuşmalarımızdan sonra, nereye vardığımızı ben pek anlayamıyorum.

Vilson - Bu meseleyi halletmeden Türklerin işini bitiremez miyiz?

Klemanso - Sanmıyorum. Fakat deneyelim."

«TÜRKLER İSTANBUL'DAN ATILMALIDIR»

Loyd Cord'un, İtalyan işgali meselesi halledilmeden Anadolu'nun istikbalinin tayin edilemeyeceğinden ve İtalyanların, İtilâf devletlerinin kararları hilâfına Anadolu'da bulunduklarını söyledikten sonra tekrar söz alan Amerika Başkanı demiştir ki:

"Boğazlar etrafında tarafsız bir bölge kurulur. Padişah İstanbul'dan çıkarılır. İstanbul ve boğazlar bölgesi müttefik devletlerle ortaklarına bırakılır. Bütün bunlar bir muahede halinde yapılır."

Türklerin söz sahibi olmayacaklarını belirten Vilson'a İngiliz Başbakanı şu suali sormuştur:

"Bu demek midir ki, Türkler İstanbul'dan çıkarılıyor?

Başkan Vilson— Evet.

Klemanso— Mühim bir karardır bu!

Vilson- Kanaatimce alınabilecek tek karar budur.

Damad Ferid, Sulh Konferansı'nın toplandığı binadan, yanında bir Fransız subayı olduğu halde çıkarken...

Loyd Corc— Senelerce aksi bir politikayı savunduktan sonra Balfur da aynı neticeye ulaşmıştır.

Amerika Başkanı, Türk meselesini çok yakından ve uzun zamandan beri incelediğinden bahsetmiş ve tek çarenin Türkleri İstanbul'dan atmak olduğunu ısrarla tekrarlamıştır.

Bundan sonra Damad Ferid tarafından verilmiş olan "Osmanlı İmparatorluğu'nun yeni teşkilâtı" hakkındaki muhtırası okunmuştur.

Bu muhtırada özetle şunlar kaydedilmiştir:

1 — Trakya: Devamlı bir barış sağlamak için Edirne emniyete alınmalıdır. Bu sebeple de Trakya'da sınırımızın Tasos adası karşısında denize dökülen Karasu'ya kadar genişletilmesi lâzımdır. Esasen Batı Trakya'da Türkler çoğunluktadır.

2 — Anadolu ve civarındaki bütün adalar Türkiye'de kalmalıdır. Erivan'da Ermeni Cumhuriyeti müttefiklerce tanınıyorsa, müşterek hudut ileride karşılıklı anlaşma ile tesbit edilebilir. Bu topraklara (Rusya Ermenistanı) yerleşmek isteyen Osmanlı Ermenilerine kolaylık gösteririz Osmanlı sınırları içindeki bütün azınlıklara da adil bir politika takip edilecektir.

3 — Arap memleketleri Padişahın hükümranlığı altında kalacak fakat geniş idarî hürriyet bahşedilecektir. Buralarda Türk bayrağı sallanacak ve adalet Padişah adına dağıtılacaktır. Osmanlı hükümeti Mısır ve Kıbrıs meselelerini de, dostluk havası içinde halletmeye hazırdır.

«TATLI ŞAKALAR»

Muhtıranın okunması bittikten sonra Loyd Corc gülerek:

"Bu heyet ve muhtırası tatlı şakalar" demiş, Amerika Başkanı: Vilson da şunları eklemiştir:

"Ben bu kadar aptalca bir şey görmedim."

Bundan sonra şu konuşmalar cereyan etmiştir:

Loyd Corc - Bu muhtıra, Türklerin siyasî kabiliyetsizliklerinin en güzel örneğidir.

Vilson - Böyle bir vesikaya cevap vermek lâzım mı?

Lody Corc - Balfur'un mektubu ile cevabımız hazırdır.

Bundan sonra İngiliz Başbakanı, Damad Ferid heyetinin Paris'ten kovulmasını teklif etmiş, Vilson da bunu kabul ederek Türk sulh heyetinin üç üyesinden "Üç gülünç adam" diye bahsetmiştir.

Dörtler, bu konuda bir toplantı daha yapacaklardır.

ALEMDAR GAZETESİ DAMAD FERİD'LE ALAY EDİYOR

HÜRRİYET İtilâf Partisi'nin sözcülüğünü yapmakta olan Alemdar gazetesinde, Damad Ferid ile alay eden ve Paris'te vermiş olduğu bazı demeçlere cevap teşkil eden uzun bir makale yayınlanmıştır.

Gazete, Damad Ferid'in Paris'te gazetecilere söylediği "Hepimiz uzun zamandır Türkiye'nin azamet ve şevklerini yükselten bir partiye mensubuz" şeklindeki sözlerini ele almakta, Başbakanın her halde Hürriyet İtilâf Partisi'nden bahsetmek istediğini belirtmekte ve şöyle demektedir:

"Burada bulundukları zaman Hürriyet İtilâf Fırkasına dayanarak iktidara gelen Ferid Paşa'nın ilk işi particiliği hiçe saymak ve etrafında kendi adamlarını toplamak olmuştur. Sebeb nedir ki, şimdi bir ecnebi memleketinde yarı ayardan uzak bulundukları halde elemdide ve bağrıyanık parti yüksek hatırlarına geliyor?"

ALEMDAR, Fransa'da bir hükümet adamının bir kuvvete dayanmak zorunda bulunduğunu, Damad Ferid'in de böyle bir memlekette bulunması sebebiyle Hürriyet İtilâf'ı aklına getirmiş olabileceğini yazmakta ve **"Bundan hiçbir şey anlayamadık. İhtiyatlı konuşsalar daha iyi olur" demektedir.**

ALEMDAR'ın üzerinde durduğu bir iki nokta daha vardır.

Damad Ferid Paris'te gazetecilerle konuşurken, **kendisinin İtilâf devletleri uğruna ölüm tehlikeleri bile atlatmış olduğu hissini yaratmak maksadiyle bazı** olaylardan bahsetmiştir. Evvelâ Selânik'te iken İttihadçıların kendisine suikast hazırladıklarını ve ölümden kaçarak kurtulduğunu söylemiştir.

ALEMDAR, "Böyle bir olayı hiç de hatırlamıyoruz" diyor.

Diğer yandan gene Damad Ferid, Sulh Konferansı'na gelmek üzere İstanbul'dan ayrılacağı sırada "suikasde uğradığını" da iddia etmiştir.

ALEMDAR bu olay için de şöyle demektedir:

"İhtimal haberimiz olmadan böyle bir hâdise cereyan etmiştir. Böyle bir suikasdi de duymadık. Bütün dünyaya yayılan böyle bir haberden bizim malûmatımız yok."

Milliyet 12

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

PERŞEMBE 26 HAZİRAN 1919

İttihadcılar halkı tahrik ediyorlar

Mustafa Kemal ve arkadaşlarını Yunanlılardan daha «Tehlikeli düşman» olmakla suçlayan Bakan, halkın Kuvayı Milliye çetelerinden nefret ettiğini iddia etti

YURDUMUZU kurtarmak için çaba göstermekte olanlarla ve Ege'deki imkânsızlıklar içinde Yunan istilâsına karşı silaha sarılanlarla İngilizlerin bir âleti olarak uğraşmakta devam etmekte bulunan İçişleri Bakanı Ali Kemal, Entente gazetesinin bir muhabirine özel beyanat vermiştir.

Mustafa Kemal ve arkadaşlarını "Rumlardan daha tehlikeli düşman" olarak nitelemeye kadar giden Ali Kemal, bu beyanatında şöyle demektedir:

"İcraat ve teşebbüslerimize karşı gelenler ve müşkülât çıkaranlar maalesef yalnız Rumlar olmayıp, düşmanlarımızın hepsi de hariçte değildir. Bunlar hem daha tehlikeli ve hem de içimizde bulunan İttihatçılardır.

Bunlar bulanık suda balık avlamak için her fırsattan istifade etmektedirler. Yunanlıların askerî işgalleri dolayısiyle ortaya çıkan durum ve karışıklıktan istifade eden ittihatçılar, ihtirasları ve gayeleri hakikat olsun diye halkı tahrik ediyorlar. Vatan menfaatleri ve memleket bunları hiç de ilgilendirmez ve endişeye götürmez. Onların yegâne rehberi, şahsî ihtirasları ve menfaatleridir!

AŞAĞI TABAKALAR...

Ali Kemal beyanatında, Anadolu'da silaha sarılanları da küçük düşürmeye çalışmış ve demiştir ki:

"Bunlar tercihan halkın aşağı tabakalarını arkalarından sürüklemek için uğraşmaktadırlar. Çünkü, bu sınıf ahali her şeyi yapmaya âmadedir. Şimdiye kadar takip edegeldikleri ve kendilerine pek de aziz ve kıymettar olan bir usulü tatbik mevkiine koyuyorlar. O da soyan, yıkan, katleden çeteler teşkilidir."

BASTIRACAĞIZ

Ali Kemal, Anadolu'da Yunan'a karşı çarpışmaya başlamış olan Kuvayı Milliye çetelerinden "halkın nefret etmekte" olduğunu da iddia etmiş ve demiştir ki:

"Fakat İttihatçıların her şeyden evvel parası var. Unutulmamalıdır ki bunlar memleketi terkedip giderken bütün hükümet kasalarını kamilen boşaltıtılar. Fakat kendi kasalarını lebalep dolu idi. Ortada, bugünkü propagandayı vücuda getiren 700 bin liralık bir meblağ ve bu meblağdan maada da bunların harpte hile ve dolaplarla hazırladıkları azim servetleri vardır. Bunlar bütün hükümet teşkilâtını darmadağınık bir hâle getiren kendi teşkilâtlarını muhafaza ettiler."

Anadolu'da dövüşmeye başlayanların parasızlık ve yokluk içinde bulunduklarını söyleyen İçişleri Bakanı Ali Kemal, "Kendileri, Türk efkâr-ı umumîyesini temsil etmemektedirler" demiş ve hükümetin bu başkaldırmaya meydan vermeyeceğini, bunların bastırılacağını ileri sürmüştür.

INTIHABAT OLAMAZ

Ali Kemal beyanatı sonunda, seçim yapılmasına imkân olmadığını da iddia etmiş ve kendisinin kabinede bu görüşü savunduğunu söylemiştir.

IAŞE'NIN LAĞVI!..

Cihan Harbi içinde teşkil edilmiş olan İaşe Umum Müdürlüğü, hükümetin aldığı son bir kararla lâğvedilmiştir.

AYDIN KUŞATILDI

Aydın'da sıkışıp kalan ve maneviyatları son derece bozulan Yunan efzun taburunun erlerinden bir kaçı...

İLLİ kuvvetler ve efelerin müfrezeleri tarafından iyice kuşatılmış bulunan ve her an bir Türk taarruzunu bekleyen Aydın'daki Yunan kuvvetlerinin kumandanı, bu Türk çemberini yarmak ve dağıtmak için dün iki ümitsiz teşebbüs yapmıştır.

Sabah erken saatlerde bir Yunan taburu, Tellidere sırtlarındaki müfrezelerimize ağır makineli tüfek ateşi ile desteklenerek saldırmıştır. 57'nci Tümen Kumandanı Şefik Bey'in, düşmanla açık savaşa girişmemek ve onu yalnız taciz etmek hususundaki kati talimatına rağmen Tellidede'deki müfreze çarpışmaya girişmiştir. Yunan üstün kuvvetleri karşısında cephanesi tükeninceye kadar dövüşen ve zaiyat verdiren müfrezelerimiz sonunda gerilemişlerdir.

Himayesiz yapılan bu geri çekilme ağır zayiat vermemize yol açmıştır. Karanlık basarken Yunan kuvvetleri Aydın'a dönmüştür.

Tellidede sırtlarında çarpışmanın devam ettiği sıralarda bir başka Yunan taburu da, Aydın'ın batısındaki millî kuvvetlere saldırmıştır. Demiryolu boyunca ilerleyen Yunan birlikleri, ateş sahasına girince zeybeklerden Osman, Nâzım, Büklü ve Aydınlı Ali Efelerin müfrezeleri harekete geçmişler, düşmana 15 ölü ve yaralı verdirdikten sonra talimata uygun olarak çekilmişlerdir.

Millî kuvvetlerimizin Aydın'ı kurtarmak için her an taarruza geçmeye hazır oldukları öğrenilmiştir.

Aydın'daki Yunan kuvvetleri ise bir piyade alayı, bir tabur ve dört toplu bir topçu bataryasından müteşekkildir. Buna rağmen Aydın Yunan kuvvetlerinde moral çökmüştür.

Rum Pontus hükümetini kurabilmek için uğraşı devam ediyor

KARADENİZ havalisinden şehrimize gelen haberlere göre, Rum Pontus hükümetini tesis ve teşkil gayesi ile Trabzon ve Samsun havalisinde Rum çoğunluğunu vücuda getirmek için Rusya ve diğer taraflardan celbedilmiş Rum muhacirleri yekûnu arttırmaktadır.

Geçenlerde Trabzon'a yeniden 800 kişilik bir Rum muhacir kafilesi sevkedilmiştir.

Aynı zamanda Ege Denizi'ndeki adaların Rum ahalisinden büyük gruplar, Rusya ve Romanya'ya gitmek üzere şehrimize sevkedilmekte ve bunlar Karadeniz'e çıktıktan sonra Rusya ve Romanya limanlarına gidecekleri yerde istikâmet değiştirerek, oralardan geliyormuş gibi, Trabzon havalisine indirilmektedir.

Trabzon ve Sumsun havalisinde beliren bu duruma dair gelen raporların vahameti kabinenin toplanarak bu hususu konuşacağı İleri gazetesi tarafından bildirilmektedir.

Mustafa Kemal ve beraberindekiler Erzurum'a hareket etti

Mustafa Kemal Paşa ile eski Bahriye Bakanı Rauf Bey dün buradan otomobillerle yola çıkmışlardır.

Mustafa Kemal Paşa, hareketinden önce Erzurum'a Kâzım Karabekir Paşa'ya bir telgraf yollamış, İngilizlerin kontrolü sebebiyle deniz yolu ile gelemediğini bildirmiş, fakat kafileye dahil dört otomobil için kâfi benzin de bulunmadığını hatırlatarak Erzincan'a oradan benzin gönderilmesini istemiştir.

Türkler, İstanbul'dan atılmalı, boğazlar müttefiklere bırakılmalı

Birleşik Amerika hükümeti üyeleri Başkan Vilson ile birlikte çekilmiş fotoğrafı...

PARİS

BİRLEŞİK Amerika Başkanı Vilson, Dörtlerin dünkü toplantısında Türklerin İstanbul'dan atılmalarını katı bir lisanla istemiş ve "Başka çare göremiyorum" demiştir.

Vilson ayrıca, İstanbul ve bütün boğazlar bölgelerinin Türklerden alınarak İtilâf Devletleri ile müttefiklerine bırakılması gerektiğini iddia etmiştir.

Diğer taraftan, Damad Ferid tarafından verilen muhtıra üzerinde de konuşulmuş, "Bunun güzel bir şaka" olduğu belirtilmiş ve Türk sulh delegesinden "Gülünç üç adam" diye bahsedilmiştir.

Türkiye meselesi üzerinde tekrar bir toplantı yapılacaktır. Fakat dünkü toplantıda, Paris'teki Türk delegasyonunun "kovulmasına" da karar verilmiştir.

LOYD CORC'UN TEKLİFİ

İngiliz Başbakanı yaptığı konuşmada, Amerika Başkanı'nın memleketine avdet etmekte olduğunu hatırlatmış, Türkiye ile harp hâlini daha iki ay veya daha fazla devam ettirmeye imkân olmadığını söylemiş ve demiştir ki:

"Türkiye'ye kabul ettireceğimiz şartlar üzerinde mutabakata varabilir miyiz? Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarının taksimi işini, Amerika'nın hangi mandaları kabule hazır olduğunu öğreneceğimiz ana kadar geri bırakırız. Fakat Türkiye ile sulhun akdini, Amerikan Sanatosu'nun vereceği karara kadar geciktiremeyiz."

Bunun üzerine Vilson şöyle demiştir:

"Türkiye'den, kendisine ait olmayacak yerleri koparmakla şimdilik iktifa edelim: Ermenistanı, Arap memleketlerini ve saire... Ve onu, bu topraklar üzerinde vereceğimiz kararları peşin kabule Türkiye'yi mecbur edelim. Şimdiden Türklere diyebilirsiniz ki: "Ermenistan, Mezopotamya, İzmir, Suriye ve saire artık size ait değildir" ve bu bölgeleri derhal işgal edersiniz.

«NEREYE VARDIK.?»

Toplantının zabıtalarını tutmakta olan tercüman Paul Mantoux'nun kayıtlarına göre Vilson'un bu konuşmasından sonra şu konuşmalar cereyan etmiştir:

Loyd Corc - Ermenistan'da kuvvetlerimiz kalmadı. Türklere: "1 temmuzdan itibaren Ermenistan size ait değildir" dersek, oraya adamlarını gönderirler ve yeniden katliam başlar.

Klemanso - Türk İmparatorluğunun topraklarının taksimi hususunda, son konuşmalarımızdan sonra, nereye vardığımızı ben pek anlayamıyorum.

Vilson - Bu meseleyi halletmeden Türklerin işini bitiremez miyiz?

Klemanso - Sanmıyorum. Fakat deneyelim."

«TÜRKLER İSTANBUL'DAN ATILMALIDIR»

Loyd Cord'un, İtalyan işgali meselesi halledilmeden Anadolu'nun istikbalinin tayin edilemeyeceğinden ve İtalyanların, İtilâf devletlerinin kararları hilâfına Anadolu'da bulunduklarını söyledikten sonra tekrar söz alan Amerika Başkanı demiştir ki:

"Boğazlar etrafında tarafsız bir bölge kurulur. Padişah İstanbul'dan çıkarılır. İstanbul ve boğazlar bölgesi müttefik devletlerle ortaklarına bırakılır. Bütün bunlar bir muahede halinde yapılır."

Türklerin söz sahibi olmayacaklarını belirten Vilson'a İngiliz Başbakanı şu suali sormuştur:

"Bu demek midir ki, Türkler İstanbul'dan çıkarılıyor?

Başkan Vilson— Evet.

Klemanso— Mühim bir karardır bu!

Vilson- Kanaatimce alınabilecek tek karar budur.

Damad Ferid, Sulh Konferansı'nın toplandığı binadan, yanında bir Fransız subayı olduğu halde çıkarken...

Loyd Corc— Senelerce aksi bir politikayı savunduktan sonra Balfur da aynı neticeye ulaşmıştır.

Amerika Başkanı, Türk meselesini çok yakından ve uzun zamandan beri incelediğinden bahsetmiş ve tek çarenin Türkleri İstanbul'dan atmak olduğunu ısrarla tekrarlamıştır.

Bundan sonra Damad Ferid tarafından verilmiş olan "Osmanlı İmparatorluğu'nun yeni teşkilâtı" hakkındaki muhtırası okunmuştur.

Bu muhtırada özetle şunlar kaydedilmiştir:

1 — Trakya: Devamlı bir barış sağlamak için Edirne emniyete alınmalıdır. Bu sebeple de Trakya'da sınırımızın Tasos adası karşısında denize dökülen Karasu'ya kadar genişletilmesi lâzımdır. Esasen Batı Trakya'da Türkler çoğunluktadır.

2 — Anadolu ve civarındaki bütün adalar Türkiye'de kalmalıdır. Erivan'da Ermeni Cumhuriyeti müttefiklerce tanınıyorsa, müşterek hudut ileride karşılıklı anlaşma ile tesbit edilebilir. Bu topraklara (Rusya Ermenistanı) yerleşmek isteyen Osmanlı Ermenilerine kolaylık gösteririz Osmanlı sınırları içindeki bütün azınlıklara da adil bir politika takip edilecektir.

3 — Arap memleketleri Padişahın hükümranlığı altında kalacak fakat geniş idarî hürriyet bahşedilecektir. Buralarda Türk bayrağı sallanacak ve adalet Padişah adına dağıtılacaktır. Osmanlı hükümeti Mısır ve Kıbrıs meselelerini de, dostluk havası içinde halletmeye hazırdır.

«TATLI ŞAKALAR»

Muhtıranın okunması bittikten sonra Loyd Corc gülerek:

"Bu heyet ve muhtırası tatlı şakalar" demiş, Amerika Başkanı: Vilson da şunları eklemiştir:

"Ben bu kadar aptalca bir şey görmedim."

Bundan sonra şu konuşmalar cereyan etmiştir:

Loyd Corc - Bu muhtıra, Türklerin siyasî kabiliyetsizliklerinin en güzel örneğidir.

Vilson - Böyle bir vesikaya cevap vermek lâzım mı?

Lody Corc - Balfur'un mektubu ile cevabımız hazırdır.

Bundan sonra İngiliz Başbakanı, Damad Ferid heyetinin Paris'ten kovulmasını teklif etmiş, Vilson da bunu kabul ederek Türk sulh heyetinin üç üyesinden "Üç gülünç adam" diye bahsetmiştir.

Dörtler, bu konuda bir toplantı daha yapacaklardır.

ALEMDAR GAZETESİ DAMAD FERİD'LE ALAY EDİYOR

HÜRRİYET İtilâf Partisi'nin sözcülüğünü yapmakta olan Alemdar gazetesinde, Damad Ferid ile alay eden ve Paris'te vermiş olduğu bazı demeçlere cevap teşkil eden uzun bir makale yayınlanmıştır.

Gazete, Damad Ferid'in Paris'te gazetecilere söylediği "Hepimiz uzun zamandır Türkiye'nin azamet ve şevklerini yükselten bir partiye mensubuz" şeklindeki sözlerini ele almakta, Başbakanın her halde Hürriyet İtilâf Partisi'nden bahsetmek istediğini belirtmekte ve şöyle demektedir:

"Burada bulundukları zaman Hürriyet İtilâf Fırkasına dayanarak iktidara gelen Ferid Paşa'nın ilk işi particiliği hiçe saymak ve etrafında kendi adamlarını toplamak olmuştur. Sebeb nedir ki, şimdi bir ecnebi memleketinde yarı ayardan uzak bulundukları halde elemdide ve bağrıyanık parti yüksek hatırlarına geliyor?"

ALEMDAR, Fransa'da bir hükümet adamının bir kuvvete dayanmak zorunda bulunduğunu, Damad Ferid'in de böyle bir memlekette bulunması sebebiyle Hürriyet İtilâf'ı aklına getirmiş olabileceğini yazmakta ve "Bundan hiçbir şey anlayamadık. İhtiyatlı konuşsalar daha iyi olur" demektedir.

ALEMDAR'ın üzerinde durduğu bir iki nokta daha vardır.

Damad Ferid Paris'te gazetecilerle konuşurken, kendisinin İtilâf devletleri uğruna ölüm tehlikeleri bile atlatmış olduğu hissini yaratmak maksadiyle bazı olaylardan bahsetmiştir. Evvelâ Selânik'te iken İttihadçıların kendisine suikast hazırladıklarını ve ölümden kaçarak kurtulduğunu söylemiştir.

ALEMDAR, "Böyle bir olayı hiç de hatırlamıyoruz" diyor.

Diğer yandan gene Damad Ferid, Sulh Konferansı'na gelmek üzere İstanbul'dan ayrılacağı sırada "suikasde uğradığını" da iddia etmiştir.

ALEMDAR bu olay için de şöyle demektedir:

"İhtimal haberimiz olmadan böyle bir hâdise cereyan etmiştir. Böyle bir suikasdi de duymadık. Bütün dünyaya yayılan böyle bir haberden bizim malûmatımız yok."

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR — HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

CUMA 27 HAZİRAN 1919

İçişleri Bakanı Ali Kemal istifa etti

Ali Kemal

Şevket Turgut Paşa

Ali Kemal'in yetkilerini aşarak Mustafa Kemal'i azletmesi ve bildiri yayınlaması kabine buhranına ve Harbiye Bakanı'nın da istifasına yol açtı

İÇİŞLERİ Bakanı Ali Kemal'in, Kuvayı Milliye ve Mustafa Kemal Paşa ile arkadaşları aleyhindeki davranışı kabine buhranına sebep olmuş ve Ali Kemal istifasını vermiştir.

Öğrendiğimize göre, Ali Kemal'in, yetkilerini aşarak ve Harbiye Bakanı Şevket Turgut Paşa'ya hiç danışmadan ordu müfettişlerini ve bilhassa Mustafa Kemal Paşa'yı azle kalkışması, son kabine toplantısında şiddetli bir kavgaya sebep olmuş ve Ali Kemal'e sert şekilde hitap eden Harbiye Bakanı da istifa etmiştir.

Şevket Turgut Paşa ile Ali Kemal'in çekilmelerinden sonra kabinede kimin İçişleri Bakanlığı'na getirileceği konuşulurken, ikinci bir kavga patlak vermiştir.

Paris'te bulunan Damad Ferid'e vekâlet etmekte olan Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi'nin, İçişleri Bakanlığı'na Adliye Bakanı Vasfî Hoca'nın vekâlet etmesini teklif etmesi üzerine ortalık birbirine girmiş ve bir çok yerlerden itirazlar yükselmiştir.

Malûm olduğu üzere kabinede bir yığın "sandalyasız bakan" bulunmaktadır. Bunlar, boşalan bakanlıklara kendilerinin getirilmelerini beklerken, mevcut bir bakana vekâlet verilmesine sinirlenmişlerdir.

Kabine toplantısını bu kavgalar üzerine terkeden Başbakan Vekili ve Şeyhülislâm Sabri Efendi Saray'a gitmiş ve kendisini karşılayan Başkâtip Ali Fuad Bey'e:

"Artık iş rezalete vardı!" demiştir.

İçişleri ile Harbiye bakanlıklarına kimlerin getirileceği henüz belli değildir.

Ali Kemal'in son tamimi:

KUMANDANLARIN VERECEKLERİ EMİRLERE UYMAYIN

DÜN istifa ettiği öğrenilen Ali Kemal, gider ayak bütün vilâyetlere bir tamim daha yollamış ve askerî kumandanların verecekleri emirlere riayet edilmemesini, bu kumandanların ve onların emirlerine uyacakların şiddetle cezalandırılacaklarını bildirmiştir.

26 haziran tarihini yani kabineden resmen ayrıldığı günün tarihini taşıyan bu tamimde Ali Kemal şunları söylemektedir:

"Konya vilâyetinde, Karesi ve Kütahya havalilerinde, bazı yerlerde ordu müfettişlerinin emriyle 311 - 316 tevellütlülerin silah altına çağrıldığı ve diğer tevellütlülerden gönüllü toplandığı anlaşıldı. Bunların masraflarını karşılamak için de ianeler toplanmaktadır. Bu hareketlere girişenler şiddetle mesul tutulacak ve kanunen takip olunacaktır."

Ali Kemal, bu hazırlıkların yurdun zararına olduğunu da iddia ederek Damad Ferid'in Paris'te mühim teşebbüsler yaptığından bahsetmekte ve bu gibi hareketlerin bu teşebbüslere zarar getireceğini ileri sürmektedir.

Eski İçişleri Bakanı, ordu müfettişlerini suçlamakta ve demektedir ki:

"Ordu müfettişleri bu seferberliği hazırlamaya kalkışırlarken düşünmüyorlar ki, teslihat ve techizat son derece mahdut ve mütareke ahkâmı ile elimiz ayağımız bağlıdır. Biz bugün Yunan ve İtalyan ve her hangi bir devletle olursa olsun harbe giremeyiz. Girsek hem halkımızı ezdirir, hem de donanmamızı siyaseten kaybederiz."

Ali Kemal, ordu müfettişlerinin bu hareketlerinin "vatanperverane" olmadığını da iddia edecek kadar ileri gitmekte ve **"Bu fesatların önünü almak için ne yapmak lâzımsa yapınız. Masum ahaliyi ikaz ediniz"** diyerek askerî kumandanların verecekleri emirlere riayet edilmemesini istemektedir.

Yabancıların elinde olduğundan şüphe edilmeyen ve Anadolu'da millî mukavemeti çökertmek için son dakikaya kadar elinden geleni yapan Ali Kemal, tamime aykırı hareket edecek olanların şiddetle takibine karar verdiğini de eklemektedir.

● Sivas Valisi, Mustafa Kemal'in tevkif istemini reddetti

Mustafa Kemal Paşa

TOKAT

MUSTAFA Kemal Paşa ile arkadaşları dün dört otomobille şehrimize gelmişlerdir. Paşanın emrindeki subaylar önceden şehre girerek telgrafhaneyi kontrol altına almışlardır.

Öğrendiğimize göre, Sivas'ta, Mustafa Kemal Paşa'yı tevkif ettirmek için bazı gizli tertiplerin hazırlanmakta olduğu duyulmuş ve bu sebeple de bazı emniyet tedbirleri alınmıştır. Mustafa Kemal Paşa'nın maiyetindeki subayların verdikleri bilgiye göre, yeni tayin edilen ve halen Sivas'ta bulunan Mamüretülâziz Valisi Kurmay Albay Ali Galip, Sivas Valisi Reşit Paşa'ya gitmiş ve Ali Kemal'in tamimlerine uygun olarak Mustafa Kemal'i, Sivas'a gelir gelmez tevkif edeceğini söylemiştir. Fakat Sivas Valisinin buna imkân olmadığını söylediği de duyulmuştur.

Mustafa Kemal Paşa'nın bu sabah Sivas'a hareketi mutlaktır.

Amerika, İngiltere ve Fransa başbakanlarının, elimizden almak istedikleri güzel İstanbul'umuzdan bir manzara! Türklerin ezici çoğunluğa sahip oldukları bu şehir için Amerika Başkanı neye dayanarak "İstanbul bir Türk şehri değildir" diyebilmektedir...

● ÜÇ BÜYÜKLER, MUKADDERATIMIZI GÖRÜŞÜYOR

Türkiye, manda sistemiyle yönetilecek

İstanbul'un bir Türk şehri olmadığını savunan Amerika Başkanı'nı Fransız Başbakanıda destekliyor

PARİS

DÜN Birleşik Amerika Başkanı ve Fransız başbakanları arasında Türkiye'nin akıbeti üzerinde uzun bir konuşma daha yapılmış ve Vilson, İstanbul'la boğazlara talip olduğunu açıklamıştır.

Amerika Başkanı:

"— İstanbul bir Türk şehri değildir. Diğer milletler çoğunluktadırlar!"

demiş ve müttefikler tarafından "Kabul etmesi ricası ile" kendisine "sunulan" İstanbul'la ilgili bir teklifi Amerika'ya dönüşünde Senato'ya getireceğini açıklamıştır.

Birleşik Amerika Başkanı yalnız İstanbul şehrini değil, fakat boğazları ve bu boğazların etrafında da bir arazi parçasını "Amerikan mandası"na dahil edeceğini eklemiş, "İstanbul artık bütün bir imparatorluğun başkenti olmaktan çıkmıştır" demiştir.

KLEMANSO MEMNUN

Fransız Başbakanı da, İstanbul'un artık Türklerin elinde kalmaması gerektiğini söyleyerek, Amerika'nın bu şehrin ve boğazların idaresini eline almasından duyacağı memnuniyeti ve sevinci belirtmiştir.

Klemanso'nun bir sorusuna cevap veren Amerika Başkanı, boğazlara ve İstanbul'a Amerikan askerleri yerleştirileceğini ve bu şekilde boğazları bir tecavüze karşı korunur halde bulunduracağını da söylemistir.

VILSON, VENIZELOS'LA KONUŞTU

Vilson, dün sabah Venizelos ile bir konuşma yaptığını, Anadolu'daki müşküllerin üç devlet arasındaki görüş ayrılıklarından değil de İtalya'nın durumundan doğduğunu kendisine söylediğini anlatmış ve bundan sonra müzakereler İtalya'nın tutumu etrafında devam etmiştir.

Loyd Corc, İtalyanların Anadolu'ya her gün biraz daha sokulduklarını, devamlı ilerlediklerini, bundan endişe duyduğunu söylemiş ve demiştir ki:

"— Anadolu üzerinde İngiltere hiçbir hak iddia etmemektedir. Fakat bu İtalyan teşebbüslerinin Müslüman memleketlerindeki tepkilerinden endişe ediyorum. Bu durum, Mısır ile Hindistan'da bizi, Kuzey Afrika'da da Fransa'yı ilgilendirmektedir."

Amerika Başkanı İtalya'nın davranışını sert bir dille tenkid etmiş ve Fiume ile Anadolu'dan İtalyan kuvvetlerinin çekilmelerinin sağlanması için İtalyan idarecileri ile bir konuşma yapılması gerektiğini söylemiştir.

TAKSIM DEĞILMIŞ

Amerika Başkanı, **"İstanbul'a ve boğazlara Amerika, diğer milletlerin menfaatlerini korumak için gidecektir"** demiş ve Osmanlı İmparatorluğu'nun taksimi konusunda da şu görüşleri ortaya koymuştur:

"Osmanlı İmparatorluğu taksim edilecek değil! Osmanlı İmparatorluğu'nun toprakları, aramızda 'Bir mülk gibi' dağıtılacak değil. Fakat bu topraklar üzerinde yaşayan milletlerin iyiliği için, manda sistemlerine uygun olarak tarafımızdan idare edilecek. Bu, Türkiye'nin taksimi değil ki!"

Ingiliz Başbakanı, mandalar yani Türkiye'nin taksimi meselesi halledilmeden Türkiye ile sulhun aktedilmesini teklif etmiş ve bunun üzerine de gene Amerika Başkanı şunları söylemiştir:

"Düşündüm. Türklere şöyle diyebiliriz: 'Avrupa'daki topraklarınızı ve Asya'da da şu ve şu toprakları bırakacaksınız.' Veya: 'Sınırlarınız şu şekilde olacak ve Türkiye bu sınırlar dışındaki bütün topraklar üzerindeki haklarından vazgeçecek. Bu toprakların istikbali hakkında müttefiklerin ve ortaklarının verecekleri kararları peşin olarak kabul edeceksiniz. Ayrıca Türkiye, idaresi altında kalacak topraklarda, idaresinin bazı bölümleri —Maliye, polis, sahil muhafaza— üzerinde, daha sonra adı tesbit edilecek bir devletin "yardımını' kabul edecektir."

Böylece Türkiye'yi ve haklarını hiçe sayarak kararlar alınması yolunda tartışmalar devam etmiş, Paris'te beklemekte olan Damad Ferid'e verilecek cevap üzerinde durulmuş ve bu heyete **"Yol verilmesi"** istenilmiştir.

Yarın bir toplantı daha yapılacaktır.

Yunan basını müttefikleri suçluyor

ATİNA

HESTİA gazetesi, Anadolu'da ilerlemekte olan Yunan kuvvetlerinin kayıplar vermiş olmasından dolayı müttefiklerini suçlamaktadır.

Bu Atina gazetesine göre müttefiklerin mütareke ahkâmı gereğince Türklerin elindeki bütün silahları toplamaları icap etmekteyken bu görevi yerine getirmemişlerdir. Bu sebeple de **"Boğazına kadar silahlı"** bulunan Türkler Anadolu'da Yunanlılara kayıplar verdirmişlerdir.

HESTİA aynı zamanda, Rusların da Anadolu'ya geldiklerini ve Türk ordusunu "idare etmekte" olduklarını iddia etmekte ve Yunan kuvvetlerinin uğradıkları hezimetin kabahatini biraz da onlara yüklemektedir.

HESTİA gazetesi bu makalesini şu şekilde tamamlamaktadır:

"Müttefikler, mütarekeden beri dokuz ay geçmiş olmasına rağmen Türklerin elindeki silahları toplamamışlardır. Müttefiklerin yapamadığını Yunan ordusu tek başına yapabilir ve bu sebeple de Anadolu'da tamamiyle ellerimiz serbest bırakılmalıdır ki onların cezasını verelim!"

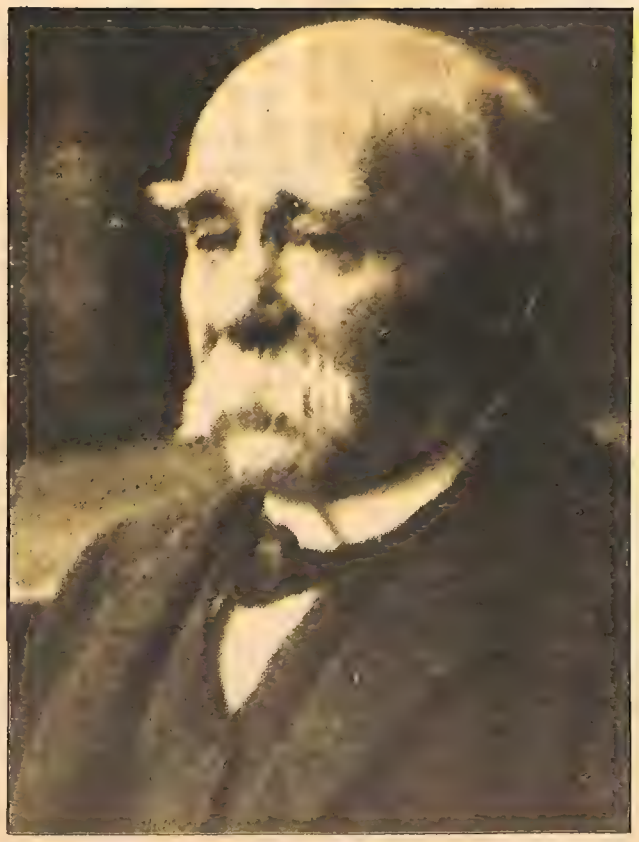

İstanbul'dan atılmamız için Amerika Başkanı Vilson'un fikirlerine katılan Fransa Başbakanı Klemanso...

Siyasî Partiler, derhal genel seçimlere gidilmesini istiyor

Sulh ü Selamet, Millî Ahrar, Sosyal Demokrat ve Ahali İktisad partileri beyanname neşrettiler.

Dün dört siyasî parti müşterek bir toplantı yapmışlar ve bir beyanname yayınlayarak derhal genel seçimlere gidilmesini istemişlerdir.

Toplantıya Sulh ü Selâmet, Millî Ahrar, Sosyal Demokrat ve Ahali İktisad partileri ileri gelenleri katılmışlar, mevcut durumun seçimlerin yapılmasına katiyen bir mani teşkil etmediğini de bildirmişlerdir.

Davetiye gönderilmiş olmasına rağmen Hürriyet İtilâf Partisi bu toplantıyı boykot etmiştir.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

CUMARTESİ 28 HAZİRAN 1919

İngilizler kabineye müdahale ediyor

Padişah, İngilizlerin müdahalesine boyun eğerek Harbiye Bakanlığı'na yaptığı tayini geri aldı

İNGİLİZ Siyasî Komiserliği, dün müdahalede bulunmuş ve yeni bakanların tayininde söz sahibi bulunduklarını hatırlatmıştır.

Olay, Padişahın Harbiye Bakanlığı'na Ahmet İzzet Paşa'yı tayin etmesi ile patlak vermiştir.

Öğrendiğimize göre, Saray'da yapılan bir toplantıda Başbakan Vekili Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi, Ali Kemal'in istifası ile boşalan İçişleri Bakanlığı'na Reşid Akif Paşa'nın tayinini teklif etmiş, Padişah da bunu kabul etmiştir. Yalnız Reşid Akif Paşa, İçişleri Bakanlığı'nı bir tek şartla kabul edebileceğini, onun da Harbiye Bakanlığı'na Ahmet İzzet Paşa'nın getirilmesi olduğunu söylemiştir.

İngilizlerin Harbiye Bakanlığı'na getirilmesine mani oldukları Ahmet İzzet Paşa...

Bunun üzerine Ahmet İzzet Paşa ile temas edilmiş ve ısrardan sonra paşa Harbiye Bakanlığı'nı kabul etmiştir.

Bu hususta Padişahın tasvibi dahi alındıktan sonra Saray'a İngiliz Sefareti Baş Tercümanı Rayan Efendi'nin geldiği görülmüştür. Yüksek komiserliğin talimatını ve görüşlerini getirdiğini bildiren Rayan Efendi, Reşid Akif Paşa'nın İçişleri Bakanlığı'na tayinine herhangi bir itirazları bulunmadığını, fakat Ahmet İzzet Paşa'nın Harbiye Bakanlığı'na getirilmesini katiyen istemediklerini bildirmiş ve Padişah da İngilizlerin bu talebine boyun eğerek Harbiye Bakanlığı'na hemen yaptığı tayini geri almıştır.

Yalnız Harbiye Bakanlığı'ndan İzzet Paşa'nın, İngilizlerin baskısı ile geri alınması üzerine Reşid Akif Paşa da İçişleri Bakanlığı'nı bırakmıştır.

İçişleri ve Harbiye bakanlıklarına yeni isimler aranmaktadır.

Yunan jandarma okulu, İzmir'de açılacak

ATİNA

Yunan gazeteleri İzmir mahreci ile verdikleri bir haberde, yakında bu şehirde bir jandarma okulunun faaliyete geçeceğini bildirmektedirler.

Gazeteler, İzmirli Rumların şimdiden müracaat etmeye başladıklarını ve 19-25 yaş arasındakilerin kayıtlarının yapıldığını ilâve etmektedirler.

İzmir Yunan jandarma okuluna kumandan tayin edilen Albay Hacıyannu, okula derhal 500 talebe alınacağını açıklamıştır.

PADİŞAH VAHİDETTİN:

«BENİ YALNIZ BIRAKMAYIN»

ALİ Kemal'in Başbakanlık'a verdiği istifa mektubunda, "Yurt içinde çıkan ihtilâl ve karışıklıkları" bastırmak vazifesinin yalnız kendi bakanlığına ait bir vazife olduğunu ileri sürdüğü ve almakta olduğu tedbirlere ise kabine üyelerinden bazılarının müdahale ettikleri sebebiyle de İçişleri Bakanlığı'nı bırakmak zorunda kaldığını açıkladığı bildirilmektedir.

Ayrıca Ali Kemal, Padişaha da giderek, "Kendisine gösterilen teveccühü" kabinede bazı kimselerin çekemediklerini iddia etmiş, gene Anadolu'daki ihtilâli bastırmak için sarfettiği gayretlere mani olunduğunu söylemiştir.

Ali Kemal, yalnız Padişaha hizmet için İçişleri Bakanlığı'nı kabul ettiğini beyanla Anadolu'daki ihtilâli bastıracağını, bu işte muvaffak olacağını anlayanların kendisine her türlü müşkülâtı çıkardıklarını da ileri sürmüştür.

Ali Kemal'in, her zaman Padişaha hizmete hazır olduğunu söylemesi üzerine de Vahidettin kendisine demiştir ki:

"Devletin tarihî anlar yaşadığı şu fecî devrinde beni büsbütün yalnız bırakmayacağınıza eminim. Sadakâtınız beni büyük ümit ve tesellilere sevketmişti. Yine sadakâtle vazife ifa yolundaki vaadinize memnunum. Saray her dakika ve bilakaydüşart size açıktır. Refik Bey'le beraber teşrikimesaiden ayrılmayınız. Ben her ikinizin sadakatine güvenerek irşadat ve telkinatınızı sabırsızlıkla bekleyeceğim."

MUSTAFA KEMAL VE RAUF BEY ASKERÎ TÖRENLE KARŞILANDI

● Caddeleri dolduran halk, paşaya tezahürat yaptı

SİVAS

DÜN sabah Tokat'tan yola çıkmış olan Mustafa Kemal Paşa, yanında eski Bahriye Bakanı Rauf Bey olduğu halde şehrimize gelmiş ve askerî merasimle karşılanmıştır.

Büyük bir kalabalık, Paşa'nın geçeceği caddenin iki yanını doldurmuş olduğu halde kendisini selâmlamıştır.

Kolordu Komutanlık Dairesi'ne giden Mustafa Kemal Paşa, kendisini tevkif etmek için hazırlıklar yaptığı söylenen Mamürütalâziz Valisi Ali Galip ile adamlarını derhal getirtmiş ve kendileri ile konuşmuştur.

Öğrendiğimize göre, dün gece Ali Galip "çok mahrem sözleri" olduğunu beyanla Mustafa Kemal ile görüşmek istemiş ve bir süre Paşa'nın odasında yalnız başına kalmışlardır. Söylendiğine göre, Ali Galip esas maksadının Mustafa Kemal Paşa'ya ve gayelerine hizmet olduğunu bu sebeple Sivas'ta kendisini beklediğini söylemiştir. Bu konuşmanın gecenin geç saatlerine kadar devam ettiği de bildirilmiştir.

REŞİT PAŞA NE DİYOR?

Diğer taraftan Mustafa Kemal Paşa'nın Sivas'a girmesinden önce Vali Reşid Paşa'nın makamında cereyan etmiş olan tartışma hakkında da şu bilgi verilmiştir.

Ali Galip, Mustafa Kemal'in tevkif edilmesi gerektiğini ısrarla söylerken, Reşid Paşa'ya Mustafa Kemal'in gelmekte olduğuna dair bir telgraf getirilmiş ve bunun üzerine de Vali:

"İşte kendisi geliyor, buyrun tevkif edin" demiştir.

Ali Galip de Valiye:

"Ben tevkif ederim dedimse, benim vilayetim dahilinde olursa tevkif ederim demek istedim" cevabını vermiş, ayrılmak istemiştir.

Anlatıldığına göre, Ali Galip, Mustafa Kemal ile yaptığı konuşmada bu hususları inkâr etmiştir.

Yunan basınına göre, Anadolu'da durum

İSYAN SÜRATLE BÜYÜYOR

ATİNA

YUNAN basınında Mustafa Kemal Paşa ile İstanbul hükümetine karşı Anadolu'da beliren isyan hareketi hakkında ilk haberler ve yorumlar dün yayınlanmıştır.

"Atina Habercisi" adlı gazete: **"Anadolu'da Durum"** başlığı altında şunları bildirmektedir:

"Anadolu'da tam bir anarşi hali mevcuttur. Yıldırım Orduları Grup Kumandanı ve Türk ordusunun en kabiliyetli subaylarından biri, Mustafa Kemal Paşa, merkezi hükümete karşı isyan etti. Mustafa Kemal Paşa son zamanlarda Anadolu Orduları Müfettişliğine tayin edilmişti. Mustafa Kemal Paşa bir beyanname yayınlayarak hükümeti tanımadığını ilân etti ve milleti, vatanı savunmak için kendi etrafında birleşmeye davet etti.

Mustafa Kemal Paşa'nın karargahı Amasya (Samsun)'da bulunmaktadır, fakat tesir sahası Bursa vilayetine ve Yunan işgal bölgesine kadar yayılmaktadır. Mustafa Kemal, karargâhı İzmir'den Bandırma'ya götüren 17'nci Kolordu Kumandanı Bekir Sami Bey'i de kendi tarafına çekmiştir.

Bu iki subay, genişlemekte olan bir hareketin başındadırlar.

Türk kaynaklarından alınan haberlere göre, bu hareket bilhassa merkezî hükümete karşı bir isyan mahiyetindedir. Birçok kaymakam, İçişleri Bakanlığının emirlerine uymayı reddetmişlerdir. Bunların arasında Soma ve Burhaniye kaymakamları da vardır."

Diğer taraftan, Anadolu halkını sükûnete davet etmek maksadiyle yakında bir heyetin gönderileceği de söylenmektedir.

Bu heyetin başkanı eski Harbiye bakanlarından Ahmet Abuk Paşa'dır. Harbiye Bakanlığı Müsteşarı Fevzi Paşa da heyete dahildir. Anadolu'ya tekrar sulhu getirmek vazifesi ile bu iki subayın gönderilmekte oldukları söyleniyorsa da, bu durum gene de şüpheleri davet etmektedir:

Fakat Türk çevreleri, bu iki subayın bilhassa Çerkes oldukları sebebiyle heyete seçilmiş olduklarını söylemekte ve esas gayelerinin Mustafa Kemal Paşa'ya bağlanmış olan birçok Çerkez'i ikna edip ondan ayırmak olduğunu ilave eylemektedirler.

Mustafa Kemal ise, İngilizlerin Ali İhsan Paşa'ya yaptıkları gibi, kendisini yakalamalarına imkân vermeyeceğini bildirmiştir. Ali İhsan Paşa Malta'ya gönderilmiştir.

Merkez hükümeti Mustafa Kemal'e İstanbul'a dönmesi için emir göndermiş fakat o, bu emre itaat etmemiştir. Alınan tedbirlere rağmen isyan hareketi süratle büyümektedir.

Mustafa Kemal, «Türk ordusunun kıymetli subaylarından biridir» diyen gazete, karargâhın Amasya'da bulunduğunu bildiriyor

Yunan gazetesi itiraf ediyor: "Mustafa Kemal, Türk ordusunun en kabiliyetli subaylarından biridir..."

Karesi mebusu Ferhad Bey tevkif edildi

Bir süreden beri serbest sorguya çekilmekte olan Karesi mebusu Ferhad Bey, polis müdüriyetinin emri ile dün tevkif edilmiştir.

İzmir Valisi'ne takdirname verildi

Yunan İşgal Kumandanlığı ile işbirliği halinde bulunan Vali **Kambur** İzzet'e, İçişleri Bakanı Ali **Kemal'in**, istifasından hemen önce bir takdirname yolladığı öğrenilmiştir.

TEŞEKKÜR

İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali esnasında maruz kaldığım vahşiyane tecavüz neticesinde yedi yerimden yaralanarak Kordonboyu'nda kaldırımlar üzerinde terkedildim. Bu esnada tesadüf eden İtalyan bahriye efradının yardımı ile Bilbao savaş gemisine nakledildim ve tedavimle meşgul bulundular. **Daha sonra Sen Antuan Katolik kilisesine** yatırılarak tedavime devam olundu. Bu insanî muameleden dolayı teşekkürlerimi bildiririm.

Ahırkapı'da Şimendifer Şubesi Müdürü Yarbay Ahmet Cemil

Bir kumarhane olan Anadolu Kulübü'nün kapatılması isteniyor

Anadolu **mahsülâtını** Avrupa'ya ihraç ve sürümün temin ve tüccarı birbirleriyle tanıştırmak vesilesi altında bazı maruf zevat tarafından Beyoğlu'nda bir klüp açılmış ve çoktan beri faaliyette olduğu görülmüştür.

Klüp sahipleri bu defa adada da bir şube açılması için **İçişleri Bakanlığına** müracaat etmişler ve bunun üzerine de **bakanlık**, polisten tahkikat yapılmasını istemiştir.

Polis tarafından verilen raporda ise, **klübün**, Anadolu **mahsülleri** ile hiçbir ilgisi bulunmadığı ve tamamiyle kumar işleri ile meşgul bulunduğu bildirilmiş, değil yeni bir şube açılması merkezin dahi kapatılması gerektiği belirtilmiştir.

Gazeteci Haydar Rüştü Bey, Yunanlıların elinden kurtuldu

İZMİR

Yunan gazeteleri tarafından geçenlerde Ödemiş civarındaki çarpışmalar esnasında işgal kuvvetlerinin eline geçtiği bildirilmiş olan Anadolu gazetesi sahibi Haydar Rüştü Bey'in Yunan takibinden kurtulmaya muvaffak olduğu öğrenilmiştir.

İzmir'in Yunanlılara bırakılması aleyhinde şiddetli bir kampanya yürütmüş olan Haydar Rüştü Bey, 15 mayısta ortalıktan kaybolmuştu.

Şimdi öğrenildiğine göre Haydar Rüştü Bey, Yunanlıların eline düşmemiştir ve **emin bir yerde gizlenmektedir.**

Yunan işgali altında bulunan güzel İzmir'imizden bir manzara...

SANTRAL OTELİ SAHİBİ 10 YIL HAPSE MAHKÛM OLDU

Yunan Divan-ı Harbi, Refik Abidin Bey'in Yunan askerlerine ateş ettiğini iddia etti

İZMİR

YUNAN divan-ı harbinde bir zamandan beri muhakemesi devam etmekte olan Santral Oteli sahibi Refik Abidin Bey, dün 10 yıl ağır hapse **mahkûm edilmiştir.**

Yunan askerî savcılığı Refik Bey'in otelinin pencerelerinden, 15 mayıs günü, Pasaport Dairesi önünde toplanmış olan Yunan askerleri istikâmetinde tabanca ile ateş edildiğini iddia eylemiştir.

Yunan divan-ı harbinde duruşmaları devam etmekte olan daha birçok Türk bulunmaktadır.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

PAZAR 29 HAZİRAN 1919

MİLLİ KUVVETLERİMİZİN HAREKÂTI BAŞLADI

● *Yunanlıların çemberi yarma girişimi sonucu harekât, milislerin karşı koymaları nedeniyle «emir verilmeden» başladı*

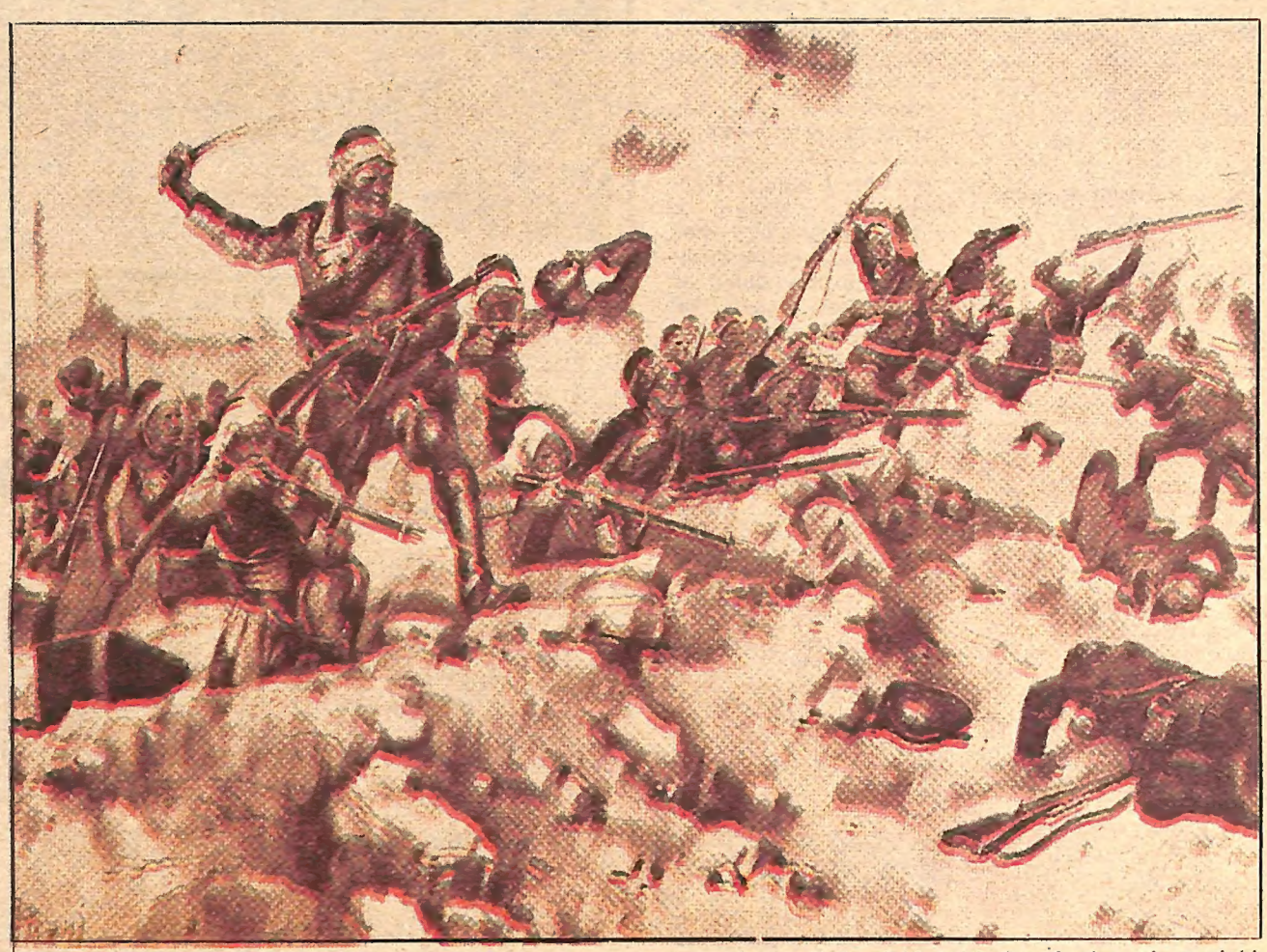

Kuvayı Milliye, Aydın cephesinde Yunan istila kuvvetlerine karşı ilk büyük savaşını veriyor. Allah yardımcıları olsun. Yukardaki tabloda, Aydın civarındaki düşman kuvvetlerine saldıran millî kuvvetlerimiz görülmektedir...

DÜN sabah fecirle millî kuvvetlerin Aydın'ı kurtarmak için büyük savaşı başladı. Şiddetli çarpışmalar korkunç bir sıcak altında akşama kadar devam etti. Yunan kuvvetleri adım adım geri atıldı ve hava kararmadan millî kuvvetlerimiz Aydın'ın hemen güneyinde incir bahçeleri üzerinde Tellidede ve Telsiztepe sırtlarını ele geçirdiler.

Önceki gün Menderes köprübaşında 57. Tümen Kumandanı Şefik Bey'le milis kuvvetleri kumandanları arasındaki toplantıda kararlaştırılan Aydın taarruzu dün sabah "emir verilmeden" başlayınca evvelâ tehlikeli bir durum ortaya çıktı.

Buna, sıkıştığını anlayan Yunan kumandanının, sabahın erken saatlerinde, belki çemberi dağıtırım ümidi ile Köprübaşı istikametinde yaptığı âni taarruz sebep oldu. Asaplar gergin olduğundan Yunanla karşılaşan milis kuvvetleri geriden gelecek emri beklemeden mukabil taarruza giriştiler ve Aydın savaşı da böylece başlamış oldu. Fakat henüz ikmal ve takviye işleri tamamiyle tamamlanmamış olduğundan tehlike belirdi. Ayrıca 57. Tümen Kumandanı, taarruzun aynı zamanda güneyden ve doğudan yapılmasını kararlaştırmıştı. Güneyden taarruz ani başlayınca, alelacele Umurlu'daki millî kuvvetlere atlı gönderildi ve "taarruz başladı" emri ulaştırıldı. Fakat ne de olsa geç kalındı.

GÖNÜLLÜLER YETİŞİYOR

Bu arada Yunan bir mukabil taarruz yaptı. Kritik bir durum belirdi. Tam o sırada Çine ve Koçarlı'dan gönüllüler silahları ile yetişip cepheye atıldılar. Umurlu müfrezesinin de Aydın'ın doğusuna saldırmaya başladığı haberleri geldi. Yunan tekrar çekildi.

Zaferimizle sonuçlanan Aydın savaşının ilk gününde Yörük Ali Efe, Tevfik Ağa, Erbeyli baskınını yapan Teğmen Kadri müfrezeleri büyük yararlık gösterdiler. Denizli'den yetişen eski polis komiseri kahramanı Hamdi Bey'in müfrezesi de düşmana ağır zayiat verdirdi. Bütün efeler savaşın içindeydiler.

Şimdi Aydın'ın dış mahallelerine gelmiş durumdayız. Karanlık bastı. Ateş kesildi. Topu topuna 1300 kişilik millî kuvvetler Aydın'daki 5 bin kişilik Yunan'ı sıkıştırmış vaziyette.

Savaşın bugün güneşle beraber başlaması bekleniyor.

Savaşın ilk gününde düşmanın topçularını kullanmadığı görüldü

● 57. Tümen kumandanı topçu kullanılmasının «Politik olay»a yol açmasından çekiniyor

MENDERES KÖPRÜBAŞI

AYDIN savaşının ilk günü sona ererken efelerle elele yürümekte olan 57. Tümen Kumandanı Albay Şefik, "İnsiyatif Türk kuvvetlerine geçmiştir" demiş ve neticeden memnun olduğunu söylemiştir.

Albay Şefik, bu ilk günün intibalarını anlatırken, gözleri yaşlanarak şu olayı bilhassa zikretmiştir:

"Çarpışmalar gözlerimiz önünde inatla devam ediyordu. Çok şiddetli bir sıcak vardı. Bulunduğum Köprübaşı'nın hemen yakınında Baltaköy isminde bir köy var. Köyün kadınları, çocukları da muharebeyi seyrediyordu.

Ansızın bu köyden birçok kadın sesleri işittik ve köy kadınlarında dikkati çeken bir telâş başladı. Kadınların bu seslerini köy içinde gidip gelmelerini muharebeden korktuklarına ve köyü terketmeye hazırlandıklarına hamlettik. Beyhude korkmamalarını ve yerlerinde oturup bir tarafa gitmemelerini tembih için emir çavuşumu köye koşturdum. Çavuş köye gitti, geldi. Meğer ne kadar yanlış tahmin etmişiz.

Muharebeyi temaşa eden ve büyük harpte Çanakkale, Galiçya, Romanya, Kafkasya, Irak, Filistin cephelerinde bundan daha çok şiddetli muharebelerde kaybettikleri evlatlarını, kocalarını, kardeşlerini hatırdan çıkarmayan bu metin ve mukaddes kadınların arasından vazifeşinas bir Türk anası, muharebeyi seyretmekte olan köy kadınlarının kahramane bir haykırma ile ikaz etmiş, düşmanın ateşi, güneşin sıcağı altında müteessir olan ve Türklük, Müslümanlık şerefi uğruna düşmana saldıran erkeklerin mücadelesine iştirak etmelerini, savaşçılara su, ayran, ekmek ve yemek taşımalarını ve düşmana karşı kendilerine gayret ve kuvvet vermelerini ihtar etmiş.

İşte duyduğumuz seslerin ve gördüğümüz faaliyetin mahiyeti de bu imiş.

Baktık, bütün köyün kız, kadın, genç ihtiyar, ne kadar dişi aslanı varsa, ayran çömleklerini, su testilerini, saç ekmeklerini ve katıklarını alarak ve omuzlarına vurarak, kafile kafile savaş meydanına doğru yürüyorlar! Korkusuz, sakin, emin adımlarla önümüzden köprüden geçip ateş hattına sokuluyorlar. Gözlerimiz yaşardı."

Hürriyet itilâf Partisi'nde kavga

ŞEHRİMİZDE siyasî partilerde dün büyük faaliyet görülmüştür. Henüz kabinede açık bulunan İçişleri ve Harbiye bakanlıklarına tayin yapılamamıştır. Padişah, İngilizlerin de hoşuna gidebilecek bakanlar aramakla meşguldür.

Öğrendiğimize göre, Sulh ü Selâmet Partisi'nin Genel Sekreteri Ferid Paşa'nın Harbiye Bakanlığı'na getirilmesi mevzubahis edilmektedir. Fakat seçimlere gidilmesini istemekte olan Sulh ü Selâmet'in diğer idarecileri parti genel sekreterinin şu sırada Damad Ferid kabinesinde vazife alacaksa partiden istifa etmesini istemektedirler.

Ayrıca Hürriyet İtilâf Partisi'nde büyük bir kavganın patlak vermek üzere olduğu anlaşılmaktadır. Partinin Lideri emekli Albay Sadık, Damad Ferid'e karşı cephe almıştır ve kabinedeni Hürriyet İtilâfçı bakanların da derhal istifa etmelerini istemektedir. Fakat Hürriyet İtilâfın diğer bir ileri gelenı olan ve halen Damad Ferid'e vekâlet etmekte olan Şeyhülislâm Sabri Efendi buna karşı koymakta ve kabinesinden ayrılmak istememektedir. Şeyhülislâm Sabri Efendi'nin partiden de istifayı reddettiği ve Hürriyet İtilâf liderliğinden Sadık Bey'i devirmek için temaslar yaptığı bildirilmektedir.

Patrikhaneler yeni bir nota daha verdiler

PARİS

TEMPS gazetesinin bildirdiğine göre, İstanbul'da patrikhaneler İngiliz, Fransız, Amerikan, İtalyan yüksek komiserlerine yeni bir protesto notası göndermişler ve Anadolu ile Trakya'da Hıristiyanlara mezalimin yeniden başlamış olduğunu bildirerek tedbir alınmasında ısrar etmişlerdir.

«Venizelos'un elini kolunu bırakın da, Türklerin icabına bakalım»

ATİNA

Yunan gazeteleri, Anadolu'da sanki istediklerini yapamıyormuş gibi, birkaç günden beri aynı nakarat etrafında toplanıp durmaktadırlar.

Dün de (NEA HELLAS) adlı gazete, "Artık Anadolu'da Venizelos'un elini kolunu serbest bırakın da Türklerin icabına bakalım" demekteydi.

Bu Atina gazetesi şunları da yazmıştır:

"Anadolu'da Türkler sanki galip durumda ve Yunanistan da mağlûp! Onlar bağırıyor, tahkikat istiyor."

15 yıl kürek cezasına çarptırılmak istenen eski Şeyhülislâm Musa Kâzım Efendi'nin 1916 yılında Başbakanlığa girerken çekilmiş bir fotoğrafı...

ŞEYHÜLİSLÂM MUSA KÂZIM, 15 YIL KÜREK CEZASINA MAHKÛM OLDU

ESKİ iktidarın ileri gelenlerini muhakeme etmek üzere yabancı devletlerin baskısı altında teşekkül etmişolan Divan-ı Harp'teduruşmalar aralıksız devam etmektedir.

Öğrendiğimize göre, Ittihad Terakki hükümetinin Şeyhülislâm Musa Kâzım Efendi'nin Divan-ı Harp'çe 15 yıl kürek cezasına çarptırılması kararlaştırılmıştır.

Fakat durumdan haberdar olan Padişah Vahideddin'in böyle bir cezanın verilmesinden yurtta doğabilecek tepkileri düşünerek endişe ettiği de söylenmektedir. Hatta Padişahın bu hususdaki fikirlerini sorması üzerine Başkâtip Ali Fuad Bey'in kendisine, **"Alelâde bir Rum ve Ermeni papazının hapsi hükümetçe mühim mesele addedildiği halde iki defa Şeyhülislâm olmuş bir zatın 15 sene kürek cezasına çarptırılmasının memlekette iyi tesir husule getirmeyecektir"** dediği duyulmuştur.

AYDIN'DA SON DURUM

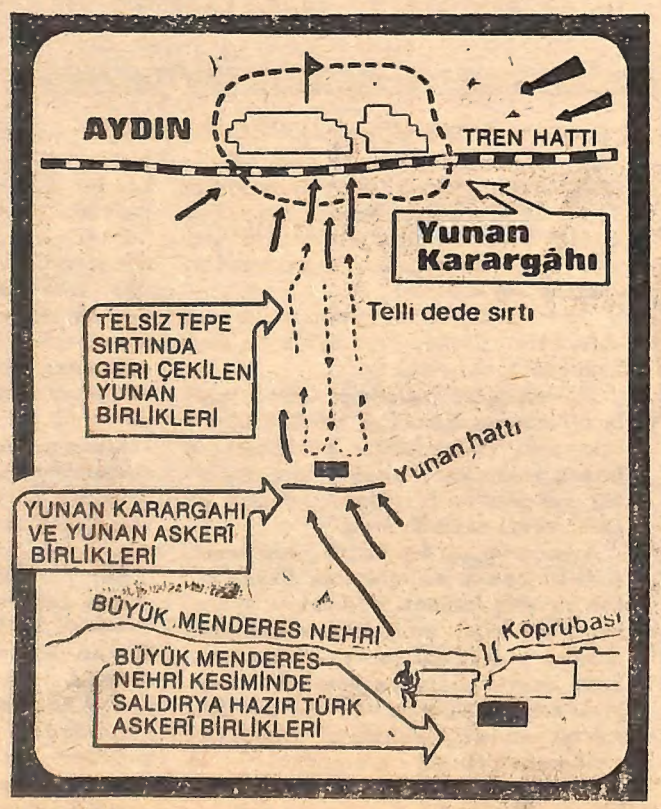

Aydın'da başlayan büyük savaş devam ediyor. Yukarıdaki haritada, millî kuvvetlerimizin dün yapmış oldukları taarruzlar sonunda vardıkları noktalar gösterilmiştir. Aydın Yunan kuvvetleri şehrin hemen içinde iyice çevrilmiş vaziyettedir. Kuvvetlerimizin bugün yarın Aydın'ı kurtarmaları beklenmektedir...

Yunan Kumandanlığı'na göre Milis kuvvetleri, büyük birliklere, ağır toplara sahip

MENDERES KÖPRÜBAŞI

AYDIN savaşının ilk gününde Yunan kumandanlığının topçu kuvvetlerini kullanmadığı dikkati çekmiştir. Düşmanın burada 4 toplu bir topçu bataryası bulunmaktadır.

57. Tümen Kumandanını en fazla düşündüren konu budur. Her ne kadar tümenin elinde de birkaç top varsa da, bunların kullanılması büyük "politik olay" teşkil edebileceğinden Albay Şefik çekinmektedir. Malûm olduğu üzere bu savaşları Türk millî kuvvetlerinin yaptığı ve Türk ordu birliklerinin bunlara katılmadığı resmen söylenmektedir. Aksi halde Avrupa devletleri ile yeni olaylar çıkacaktır. Resmen Türkiye ile Yunanistan arasında da harp hali yoktur. Şimdiki halde nizamî birlikler Kuvayı Milliye'ye iltihak etmekte ve yanlarında en fazla ağır makineli tüfek götürmektedirler. Türk ordusunun çarpışmalara katılıp katılmadığını devamlı araştıran İngiliz subaylarına bu makinelileri Kuvayı Milliye'ye iltihak eden subayların kaçırdıkları söylenmektedir.

Fakat Yunan topçusu harekete geçerse ve Türk bataryaları da cevap verirse, efelerden ve halktan kurulu millî kuvvetlerin toplarasahip olduğu ve nasıl bunları hemen kullanmasını öğrendiği izah edilebilecektir.

Albay Şefik, emrindeki subaylarla bu konuyu dün gece tekrar incelemiştir.

Milliyet

13 İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

PAZARTESİ 30 HAZİRAN 1919

Anadolu'nun ovası, dağı kaynamaya başlamış, kadını, ihtiyarı, genci silah alıp kavgaya katılmaya bakmış.

AYDIN SOKAKLARINDA KANLI ÇARPIŞMALAR DEVAM EDİYOR

Şafakla taarruza geçen millî kuvvetlerimiz akşama doğru şehrin Türk mahallelerine girdi

AYDIN

ŞAFAKLA taaruza geçen millî kuvvetlerimiz ve efelerle zeybekler dün akşama doğru şehrin Türk mahallelerine girdiler. Yanmakta olan şehirde sokak sokak kanlı muharebeler oluyor.

Önceki gece iki taraf da ateş etmedi. Fakat güneş daha doğarken millî kuvvetlerimiz hem güneyden, hem doğudan amansız saldırılara başladılar. Yunan, sabahki mevzilerinde tutunmak istedi ise, muvaffak olmadı ve geriledi... İstasyona doğru düşman birliklerinin kaçmakta olduğunu gören Yunan kumandanlığı bu defa askerlik şubesi bahçesinde mevzilenmiş olan topları ile ateş etmeye başladı.

O sırada millî kuvvetlerimiz Türk mahallelerine sokulmuş olduklarından Yunan topçusu devamlı surette bu mahalleleri dövmeye başladı. Bu yüzden yedi yerde birden yangın çıktı. Zeybekler bazı yangın yuvalarını söndürmeye muvaffak oldularsa da, diğer taraftan ateş şehri sarmaya başladı.

Evlerin bodrumlarına gizlenmiş olan Türk kadın, ihtiyar, çocuk ateşin yayılması üzerine dışarı çıkarak millî kuvvetlerimize doğru kaçmaya başladılar. Bunu fırsat bilen Yunan kumandanlığı devamlı ateşle bunlar arasında ağır zayiata yol açtı.

TÜRK TOPLARI CEVAP VERİYOR

O ana kadar 57'nci Tümen emrindeki topları, İstanbul hükümetini itilâf devletleri ile başını derde sokmamak için kullanmamış olan Albay Şefik, Binbaşı Hacı Şükrü ile yaptığı gizli bir anlaşma üzerine bunları harekete geçirdi. (Bu gizli anlaşmanın tafsilatını ikinci sahifemizde okuyacaksınız).

Türk toplarının mukabil ateşi karşısında daha da müşkül duruma giren Yunan tam kaçmaya hazırlandığı bir sırada, uzaktan bir trenin gelmekte olduğu görüldü.

Millî kuvvetlerimiz, Aydın Yunan garnizonuna İzmir'den takviye getirmekte olduğunu anladıkları treni durdurmak için sağdan soldan ateş ettilerse de, trendeki Yunan taburu da ağır makineli tüfekle mukabele etti ve çemberi yararak "Yunan garnizonunun imdadına yetişmeye muvaffak oldu.

Fakat bu takviyeye rağmen Yunan garnizonu çemberi yaramadı, taarruzlar püskürtüldü ve şehrin içine girmiş olan millî kuvvetlerimiz Yunan tarafına daha da ilerledi.

Karanlık çökerken ortalık aydınlık, şehir baştan başa yanıyor. Millî kuvvetler şehrin içindedir. Türk mahallelerindeki halk süratle Menderes Köprübaşına iltica ediyorlar. Her şeyler yandı.

Aydın'da Yunan garnizonu son dakikalarını yaşıyor.

İNGİLİZ YÜKSEK KOMİSERİNİN RAPORU:

«Amerikalılar bütün Anadolu'da ticareti ele geçirmek istiyor»

● **İngiliz komiseri gizli raporunda, Amerikalı heyetlerin Anadolu piyasalarını ele geçirmeye çalıştıklarını bildirerek Londra'yı ikaz ediyor**

LONDRA

İNGİLTERE'nin İstanbul'daki yüksek komiseri Amiral Kaltorp tarafından 26 haziran tarihi ile Dışişleri Bakanlığı'na gönderilen bir raporda, Amerikan ticaret heyetinin bütün Anadolu'nun ticaretini ele geçirmek için teşebbüsler yaptıklarını bildirmektedir.

Amiral Kaltrop, Anadolu'da dolaşmakta olan Amerikan heyetlerinin "Ticaret reklâm"la meşgul bulunduklarını da kaydederek, (Standard Oil) petrol şirketinin son günlerde 12 mühendis yolladığını ve Marmara bölgesinde petrol arama imtiyazları peşinde koştuğunu da ilâve etmiştir.

Amiral Kaltrop, gizli raporunda bu bilgiyi (Anglo-Persian) —İngiliz petrol şirketi— ile ilgili olarak vermekte olduğuna da işaret etmiştir.

AMİRAL BRİSTOL'UN GEZİSİ ...

Diğer taraftan, Samsun'daki İngiliz irtibat subayı J.S. Perring de, Birleşik Amerika'nın İstanbul Yüksek Komiseri Amiral Bristol'un gezisi hakkında şu raporu vermiştir:

"Amerikan Yüksek Komiseri, 22 haziranda Samsun'a geldi. Yanında (Standard Oil) kumpanyasının temsilcisi Mr. Thomas ve New York bankalarından (National City Bank)'dan Hutchins var. Standard Oil burada bir Rumu, bütün satışlar üzerinden yüzde 3 komisyonla ajan tayin etti. Amerikalılar Samsun'da kaldıkları sırada devamlı tütün depoları ve tütün işletmeleri ile ilgilendiler. Aynı gün bir destroyer ile Ereğli'ye hareket ettiler.

HÜRRİYET İTİLAF'CILAR BİRBİRLERİNE GİRDİ

HÜRRİYET İtilâfçılar birbirlerine girmişlerdir. Parti üyesi bulunan bakanların, Damad Ferid kabinesinden istifa etmelerini istemiş olan parti lideri emekli albay Sadık'ın bu talebi reddedilmiştir.

Sadık Bey, birkaç gün evvel bir beyanname yayınlayarak, partinin Damad Ferid kabinesi ile bağlarını koparmış olduğunu açıklamış ve parti üyesi bakanları da istifaya çağırmıştı. Bu vaziyette partinin âkibetinin ne olacağı merak edilmektedir. Kabinedeki Hürriyet İtilâfçılar, mahut beyannamenin yalnız Sadık Bey'in görüşlerini aksettirdiğini, parti idarecileri tarafından alınmış bir karar bulunmadığını söylemişlerdir.

Sadık Bey'in ise, **"Kabinede kalmakta ısrar ederlerse, parti ile ilişkileri kesilecektir"** dediği de rivayet olunmaktadır.

MUTLAK LİDER!

İleri gazetesinin verdiği bir habere göre de, geçen çarşamba günü Hürriyet İtilâf şubeleri delegeleri Beşiktaş şubesinde toplanmışlar ve orada Sadık Bey, kendisine "mutlak selahiyet" verilmesini ve bu yolda tüzük değişikliği yapılmasını istemiştir. Sadık Bey, "Azledilemez reis" ilân edilmesini ve parti umumî merkez üyeleri dahil, geniş tasfiye yapma selâhiyetlerinin de verilmesini istemiştir.

Şube delegelerinin bu teklifleri "garip görerek" karara varmadıkları ilâve edilmektedir.

Aydın'daki isyan olayının ardında yatan gerçek nedir?

Devlete karşı isyan etmeyi kabul ederek Aydın cephesinde 57'nci Tümen topларının savaşa katılmasını sağlayan kahraman Binbaşı Hacı Şükrü Bey...

57.TÜMEN VE TOPLARI SAVAŞA NASIL KATILDI

Yunan kuvvetlerinin çemberi yarmak için yaptıkları iki teşebbüs sonuç vermedi. Ölü ve yaralı veren düşman kuvvetleri geri çekildi

AYDIN (Köprübaşı)

MİLLÎ kuvvetlerimizin dün 57'nci Tümen topları tarafından desteklenmesi ve düşmanın bozguna uğratılmasına yardımcı olması, vatansever bir subayımızın tümen kumandanı ile anlaşarak Osmanlı Devleti'ne resmen isyan etmesi ile mümkün olmuştur.

Yunan topçularının Aydın'ın Türk mahallelerine ateş ederek yakmaya başlaması üzerine 57'nci Tümen Kumandanı Albay Şefik, 175'inci Alay Kumandanı Binbaşı Hacı Şükrü Beyi yanına çağırarak demiştir ki:

"—Düşman topçu ateşi açtı. Biz de açmazsak millî kuvvetlerimizin maneviyatı sarsılıp mağlûp olacakları aşikârdır. Binaenaleyh, topçu ateşine emir verdim. Şimdi açacaklar. Fakat siyaseten düşünülecek bir nokta var. Malûm ya, hiçbir vakitte topçu ateşini millî kuvvetlerin kullandığına düşmanlar inanmazlar. Topçu ateşini hükümet kuvveti olan ordunun yaptığına hükmedeceklerdir. O zaman esasen İstanbul'u hâlâ işgal altında bulunduran düşmanlar, bunun bir sebeb-i harp ilân telâkki ederek hükümet ve hâkimiyetimizi İstanbul'dan kaldırıp atmak için bir vesile ittihaz etmeleri muhtemeldir."

YA SEN YA BEN?

Tümen kumandanı bundan sonra ya kendisinin veya Hacı Şükrü Bey'in İstanbul hükümetine karşı isyan etmesi, bunu İstanbul'a bildirmesi ve derhal topları kullanmaya başlaması gerektiğini söylemiş, yalnız tümen kumandanının isyanı halinde İstanbul'dan belki de aynı gayelere hizmet etmeyecek birisinin gönderilmesi ihtimali olabileceğini de belirtmiş ve bunun üzerine de Binbaşı Hacı Şükrü Bey:

"—Ben isyan ederim" demiştir.

Bunun üzerine Albay Şefik Bey, Umurlu Müfrezesi ile Köprübaşı Müfrezesi kumandanlıklarını da toplarla beraber 175'inci Alay Kumandanı emrine verdiğini bildiren yazıyı yazıp kendisine vermiştir. Bu arada Hacı Şükrü Bey de, bir başka kâğıda devlete isyan ettiğini, Yunan ordusunun yaptığı zulme dayanamadığını, millî kuvvetlere İltihak ettiğini bildiren yazıyı albayına teslim etmişti.

Tümen Kumandanı, Hacı Şükrü Bey'in devlete isyan edip millî kuvvetlere katıldığını şifre ile derhal İstanbul'a bildirirken de, toplar faaliyete geçmiştir.

Kuvayı Milliye yanında Yunan istilâ kuvvetlerine karşı ilk ateş eden topların başında Teğmen Yakup ve Kemal Bey'ler bulunmaktadır.

Rumlara ilişkin haberler yalanlandı

Polis Müdürü dün bir tebliğ yayınlamış ve şehrimizdeki Rumların silahlandıkları ve olaylar çıkarmaya hazırlandıkları hakkında beyanname dağıtanları, duvarlara kâğıtlar yapıştıranları şiddetle cezalandıracağını ve örfi idare bölgesi dışına atacağını ilân etmiştir.

Polis Müdürü, Rumların silahlanmakta olduklarına dair haberlerin yalan olduğunu, şehirde sükûnet bulunduğunu söylemektedir.

Paris'te Sulh Konferansı Başkanı Klemanso...

Klemanso, İmparatorluğu'nun parçalanacağını açıkladı

★ Klemanso, Damat Ferit'e verdiği cevapta, Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanacağını açıklıyor.

PARİS'te Sulh Konferansı Başkanı Klemanso tarafından Damad Ferid'e gönderilen cevabın mahiyeti öğrenilmiştir.

Paris'ten gelen telgraflarda belirtildiğine göre, Klemanso, Damad Ferid'in ileri sürdüğü görüşleri reddetmekte, Türkiye'nin harbe girişinin mesuliyetinin yalnız eski hükümetlere ait olamayacağını, bunun cezasını milletin de çekeceğini söylemekte ve Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanacağını da açıkça kaydetmekte, Osmanlı İmparatorluğu'nun "Türk olmayan" parçalarının Osmanlı Devleti'nden koparılacağını da açıkça kaydetmektedir.

«DIRI DIRI MEZARA....

İstanbul gazeteleri bu cevabın Türkler için acı bir bayram hediyesi (!) olduğunu belirtmektedirler.

Diğer taraftan Tasvir-i Efkâr gazetesi de **"Diri diri mezara gidiyoruz"** demekte ve hâlâ memlekette **"Sandalye peşinde koşanlar"** bulunduğunu hatırlatarak, **"Bu memleketi de kaybedersek, hangi bakanlık, hangi sandalye bulunacak"** demektedir.

Konya valisi kumandanlardan şikayetçi imiş...

Konya Valisi Cemal Bey'den son günlerde İçişleri Bakanlığı'na birkaç telgraf geldiği ve her defasında valinin, askerî kumandanla arasındaki ihtilâftan şikâyetçi bulunduğu öğrenilmiştir.

Konya Valisi Cemal Bey, Ali Kemal'in tamimlerine uygun olarak hareket etmek istediğini, fakat kumandanların kendisine imkân vermediklerini ve işlerine müdahalede bulunduklarını bildirmektedir.

Konya Valisi'nin azledileceği söylenmektedir.